

Jari Pelkonen

MONIOSAAJUUDEN 2000-LUKU YLEISRADION
ALUETOIMINNASSA

Viestinnän koulutusohjelma
2013

MONIOSAAJUUDEN 2000-LUKU YLEISRADION ALUETOIMINNASSA

Pelkonen, Jari
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma
Lokakuu 2013
Ohjaaja: Merimaa, Henry
Sivumäärä: 59

Liitteitä: 1

Asiasanat: moniosaaminen, journalismi, uutisvälitys, Yleisradio, sähköinen viestintä

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää moniosaajuuden kehittymistä nykyiseen muotoonsa Yleisradion aluetoiminnassa. Asiaa on tarkasteltu pääosin Yleisradion yhden aluetoimituksen, Yle Satakunnan näkökulmasta. Työssä selvitettiin moniosaajuuden historiaa ja tutkittiin, millä tavoin moniosaajuus muotoutui pysyväksi tavaksi toimia Yle Satakunnan toimituksessa.

Työhön on kerätty aineistoa muun muassa haastattelemalla Yle Satakunnan pitkäaikaisia työntekijöitä. Kirjoittajan havainnointi Yle Satakunnan toimittajana on ollut tämän työn keskeistä asiasisältöä. Työssä on esitelty lähdekirjallisuuden avulla myös mediamaiseman murrosta Suomessa.

Mediakonvergenssi on tuonut mukanaan muutoksia toimittajien työnkuviin ja toimistusten työkuultuuri on ollut jatkuvassa muutoksessa. Toimitukset ovat ryhtyneet toimimaan monimediaalisessa tuotantoympäristössä, jossa journalismia tuotetaan useampaan kuin yhteen viestimeen.

Moniosaamista on arvosteltu paljon viimeisen kymmenen vuoden aikana. Sen soveltuvuutta journalistisen työn pohjaksi on epäilty monestakin syystä. Kiireen mukanaan tuoma journalistisen tason lasku on yksi eniten keskustelua herättänyt asia moniosaajuuden ympärillä. Opinnäytetyössä tuodaan esiin toisenlaisen näkökulman moniosaajuuteen.

Työstä selviää, miten moniosaajuus on pystytty kääntämään Yle Satakunnassa koko toimituksen voimavaraksi. Työntekijöiden mielestä toimituksen journalistista tasoa on kyetty nostamaan tilanteessa, jossa työmäärää ja tuottavuutta on pystytty samaan aikaan lisäämään.

Onnistumisen taustalta löytyy selkeä arvovalinta. Moniosaajuudelle on annettu tilaa kehittyä toimituksessa ja työntekijöiden osaamista on levitetty niin, että usealle toimittajalle on annettu mahdollisuus kehittyä moniosaamisessa. Toimituksessa myös otetaan huomioon ihmisten erilaiset kyvyt, eikä moniosaajutta ole pyritty sovittamaan samaan muottiin.

21st CENTURY AND VIDEOJOURNALISM IN DISTRICT ACTIVITIES OF YLEISRADIO

Pelkonen, Jari

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Media and Communication

October 2013

Supervisor: Merimaa, Henry

Number of pages: 59

Appendices: 1

Keywords: videojournalism, journalism, news reporting, Finnish Broadcasting Company, electronic news gathering

---

The aim of this bachelor's thesis is to research the development of the multi-tasking in journalism at the Finnish Broadcasting Company's district activities. The subject has been examined mainly from the Yle Satakunta's point of view. Yle Satakunta is the local editing office in Satakunta district in Finland. This thesis will open the history of videojournalism in Finland. The purpose is also to examine the way videojournalism became a permanent part of daily work in Yle Satakunta editing office.

The main research material of this work has been collected by using three different methods. The material includes four theme-interviews with Yle Satakunta long-term employees. Another important content of this work is the scholars self-observation in his own work in Yle Satakunta. The change in Finnish mediascape in this thesis is presented by using the research and other literature.

The convergence of media has brought plenty of changes in the job descriptions of journalists. The working culture in the editing offices has been in constant transformation. Journalists began to work in multimedialistic production environment, wherein journalism is produced to more than one media.

In the last ten years videojournalism has confronted heavy criticism. Multi-tasking as a basis of the journalistic work is suspected to be impossible for a number of reasons. Deprofessionalism of journalistic output is one of the most controversial subjects. It is said that deprofessionalism is mainly due to constant urgency in videojournalists work. This thesis provides a slightly different perspective to videojournalism.

The thesis shows how Yle Satakunta has been able to turn the multiple skills as a resource for the staff. Common opinion of employees is that the quality of journalism has increased in the situation, where at the same time work load and productivity has gained. There has been a clear choice that lead to current success in Yle Satakunta. Community was able to give room to videojournalism to build up. Know-how of the employees has been widely expanded, so more than one or two journalist has been able to improve their multi-skills in videojournalism. People's different abilities have been taken into account and videojournalism has not been attempted to reconcile in the same mold.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	MONIOSAAJUUDEN MÄÄRITELMÄ.....	8
2.1	Moniosaaaja-toimittaja	9
2.2	Moniosaaaja-toimittaja Yle Alueilla	10
2.3	Itsekäyttö	12
2.4	Journalismi.....	14
2.5	Kuvajournalismi.....	16
3	MONIOSAAMISEN MUUTOS	17
3.1	Teknologian kehitys.....	17
3.2	Televisiotyö	18
3.2.1	Videokamera.....	18
3.2.2	Editointijärjestelmä.....	20
3.3	Radiotyö	20
3.4	Internet	22
3.5	Internet ja nopeuden vaatimus.....	25
3.6	Mobiilit viestintävälineet.....	25
3.7	Sosiaalinen media.....	27
3.8	Toimituksen työtilat	28
4	MONIOSAAMINEN NYT UUTIS- JA AJANKOHTAISTOIMINNASSA	29
4.1	Yle Satakunnan toimituksen esittely	29
4.2	Moniosaaajan arkipäivä Yle Satakunnassa	31
4.2.1	Toimituksen aamupalaveri	31
4.2.2	TV-juttu yksintehtynä työnä.....	31
4.3	Yksintekeminen on aluetoimittajan voimavara ja kahlitsija	33
4.4	Käsikirjoittaminen moneen välineeseen.....	35
4.5	Sosiaalisen median integraatio	36
5	VAATIMUSTASO KASVAA - TEKIJÄT KERTOVAT	39
5.1	Tutkimusmetodi.....	40
5.2	Monimediaalisuus tekijöiden silmin	41
5.3	Alueuutisista valtakunnan verkkoon	43
5.4	Uusi tapa toimia-journalismi tikunnokkaan	44
5.5	Työn kuormittavuus	46
6	MONIOSAAMISEN TULEVAISUUS	47
6.1	Tekniikan kehitys ja odotukset mahdollisuuksista.....	47
6.2	Journalismin kehitys.....	49
7	LOPPUSANAT	51

LÄHTEET.....	54
LITTEET	

1 JOHDANTO

Eräs 1990-luvun puolivälissä juttukeikalla ollut toimittaja kertoi minulle ottaneensa kuvaajan raskaan beta-kameran olalleen ainoastaan kantaakseen sitä ja helpottaakseen kuvaajan omaa siirtymää. Kuvaaja kuitenkin tokaisi toimittajalle välittömästi epäuskoisena: ”Älä vaan riko sitä!”. Kuvaaja pelkäsi, että osaamaton toimittaja voisi väärillä napin painalluksilla tai kömpelöllä liikkumisella tuhota hänen kallisarvoisen työkalunsa. Tuolloin kukaan ei olisi uskonut, että vain kymmenen vuotta myöhemmin sama toimittaja ottaisi videokameran käteensä kuvatakseen jutun alusta loppuun itse.

Harva alalla tuolloin toiminut ammattilainen näki moniosaamisen olevan edes mahdollista. Olisikohan sama epäluuloisuus ollut myös yhtenä syynä sille, että toimittajien moniosaaminen on kohdannut 2000-luvulla niin voimakasta vastustusta sekä moniosaajan työtä tekeviltä kuin sitä vierestä seuraavilta? Harva epäilijöistä on vielä nykypäivänäkään valmis toteamaan olevansa väärässä. 2010-luvulla toimituksissa pohditaan edelleen moniosaajuutta. Onko moniosaajuus oikea tapa toimia ja tuottaa journalismia vai pitäisikö palata entisiin työskentelymalleihin?

Opinnäytetyössäni pohdin millä tavalla journalistinen moniosaajuus on muotoutunut Yleisradion aluetoiminnassa 2000-luvulla ja millä tavalla se lähitulevaisuudessa muuttuu. Toiminnallisen opinnäytetyöni tutkimustulokset rakentuvat kolmelle tietoperustalle: Etnografiselle osallistuvalla havainnoinnilla, lähdekirjallisuudella ja puolittain strukturoiduille teemahaastatteluille.

Opinnäytetyöni alussa pyrin avaamaan moniosaajuuden historiaa ja moniosaajuutta käsitteenä. Mitkä seikat vaikuttivat siihen, että moniosaajuus syntyi? Entä mitä moniosaaja-toimittaja työssään tekee? Moniosaajuuden muutosta katson sekä teknologisen, että myös journalistisen kehityksen kannalta. Pyrin tuomaan moniosaajuuden nykyistä tilaa esille myös kuvaamalla Yle Satakunnan nykypäivän toimintaprosesseja.

Minulla on ollut ilo ja kunnia seurata ja osallistua moniosaajuuden muutokseen Yle Satakunnassa lähes koko digitalisoituneen aikakauden alusta asti. Olen työskennellyt

Yle Satakunnan palveluksessa vuodesta 2003. Lisäksi minulla on muutamien kuukausien työharjoittelukokemusta samalta työnantajalta aikaisemmilta vuosilta. Ensimmäinen työkosketukseni Yleisradioon tapahtui vuonna 1998, jolloin toimin Satakunnan Radion äänitarkkailijaharjoittelijana yhdeksän kuukauden ajan. Tuolloin radiotyötä tehtiin vielä ilman digitaalisia työvälineitä, tosin muutos oli jo hyvin lähellä. Tänäpä, 15 vuotta myöhemmin koen ylpeyttä mainitessani olevani moniosaaaja-toimittaja Yleisradion aluetoimituksen Yle Satakunnan palveluksessa.

2000-luvulla tiedotusvälineet ovat joutuneet ennennäkemättömän teknisen muutoksen eteen. Väitetään, että teknologinen kehitys on viemässä sanomalehdeltä lukijat ja televisiolta katsojat. Jopa analogiselle radiolle on uskottu kuolemaa vuoteen 2020 mennessä. Ennusteet olivat samankaltaisia myös silloin, kun radio keksittiin. Tuolloin radion ajateltiin tappavan sanomalehdet. Televisio taas nähtiin uhaksi radiolle. Nyt internetin ennustetaan tappavan kaikki perinteiset viestintävälineet. Jokainen voi arvioida tapahtuuko lopulta näin. Joka tapauksessa journalistinen sisältö siirtyy vääjäämättä myös tietoverkkoihin, joista sitä on mahdollista ladata kulutettavaksi minkälaiseen päätelaitteeseen tahansa.

Tätä työtä kirjoittaessani julkiseen keskusteluun on nostettu jälleen kerran kysymys siitä, voiko Yleisradio julkisen palvelun yhtiönä toimia esimerkiksi Ipadissä (Sasi 2013, 6). Tätä samaa keskustelua on käyty Suomessa lähes koko internetin olemassaolon ajan ja se antaa tietyn epävarmuuden myös sille, mitä moniosaaajuus Yleisradiossa tarkoittaa tulevaisuudessa.

Tässä työssä etsitään vastauksia moniosaaajan osaamisvaatimuksiin nyt ja tulevaisuudessa niistä peruslähtökohdista, jotka nyt tiedetään. Eri tiedotusvälineissä työskentelevien toimittajien työnkuvat ovat internetin aikakaudella tulleet lähemmäksi toisiaan ja median konvergenssia on tutkittu paljon. Moniosaaajat tuottavat kaikissa tiedotusvälineissä journalistisia materiaaleja useisiin eri välineisiin. En usko, että tästä toimintatavasta enää luovutaan.

Toivon opinnäytetyöni helpottavan alalle pyrkiviä sekä myös alan ammattilaisia ymmärtämään, minkälaisia taitoja ja koulutusta moniosaaja tarvitsee selviytyäkseen journalistista ja teknologisista haasteista Yleisradion aluetoiminnassa, mutta miksei myös laajemmin nykypäivän journalismin kentällä.

2 MONIOSAAJUUDEN MÄÄRITELMÄ

Perinteiset ammattikuvat, ammattilaisuus ja käsitykset ammateista ovat murroksessa. Entiset ammattinimikkeet korvautuvat moniosaajilla – liikkuvalla ja joustavalla asiantuntijuudella, mikä on korostunut myös journalismissa. Tässä murroksessa monia ammattinimikkeitä on kadonnut toimituksista ja niitä korvaamaan ovat tulleet journalistiset yleisosaajat. He kirjoittavat, kuvaavat ja editoivat juttunsa usein tiimimäisesti ja ennakkosuunnittelua hyödyntäen. (Kolari 2009, 151)

Moniosaajuuden määritelmiä on useita. Yleisesti moniosaajuus ymmärretään työntekijän valmiudeksi ja taidoksi tehdä organisaatiossa erilaisia työtehtäviä. (Lindh 2008, 6)

Yksi toimittaja-moniosaajan sukupuun vahvoista juurista löytyy journalismiin iskostuneesta talouskriisistä, josta on puhuttu 1990-luvun lopulta lähtien. Talouskriisin aiheuttamat paineet vaativat toiminnan tehostamista: on tehtävä enemmän uutisia vähemmällä väellä, ja saman konsernin sisällä toimittajan pitää tuottaa juttuja eri välineisiin. (Väliverronen 2009, 13)

Toinen sukupuun juurista löytyy 1990-luvulta alkaneesta digitaalisen teknologian valtavasta kehityksestä. Esimerkiksi television digitalisoituminen Suomessa vuonna 2001 antoi rutkasti lisää vauhtia moniosaajuuden kehitykselle. Tämä todettiin mm. Opetusministeriön sisältötuotantotyöryhmän väliraportissa jo heti digitaalisiin lähetyksiin siirtymisen jälkeen vuonna 2002. *Siirtyminen digitaalisiin televisiolähetyksiin on aiheuttanut muutoksia televisio-ohjelmien tuotantotavoissa ja audiovisuaalisen alan ammattilaisten työnkuviin. Digitalisoituminen asettaa uusia haasteita tuotantoproses-*

seille, kun sekä kokeneiden ammattilaisten että sellaisiksi tähtäävien on kyettävä hyödyntämään uutta teknologista koneistoa uudentuneissa tuotannon tavoissa. Näin esimerkiksi itse juttuja kuvaavan ja leikkaavan toimittajan on hallittava paitsi asiasisältö ja sen tallentamisen tekninen puoli, myös audiovisuaalisen kerronnan perusteet, rytmi ja konventiot. (Sihvonen ja Wakonen 2002, 5)

2.1 Moniosaaja-toimittaja

Median moniosaajat eivät kuoriutuneet ainoastaan suomalaiseseen mediamaisemaan. Moniosaajuus kopioitiin Suomeen ulkomailta. Alan ulkomaisessa kirjallisuudessa moniosaaja-toimittajalle löytyy monta kutsumanimeä. Videojournalisti, VJ – videojournalist lienee näistä yleisin. Tutkiessani kirjallisuutta ja lähdeaineistoa törmäsin myös epävirallisempiin termeihin One-man-band ja etenkin Pohjois-Amerikassa käytetty videographer.

Tässä tutkielmassa käytän nimitystä moniosaaja-toimittaja, joka omasta mielestäni kuvaa parhaiten työnkuvaa, johon moniosaaja sitoutuu.

Moniosaaminen jakaa myös vahvasti mielipiteitä. Toimittajien laajentuneiden toimenkuvien on pelätty aiheuttavan deprofessionalisaatiota ja journalismin laadun heikkenemistä. Brittein saarilla laskettiin, että nykytoimittaja tekee kolme kertaa enemmän journalistista sisältöä kuin toimittaja 20 vuotta sitten. Päivittäin käsiteltävien juttujen määrä on herättänyt kysymyksen pystyvätkö toimittajat kunnolla keskittymään enää yhteenkään aiheeseen? (Hytönen 2010, 10)

Merja Helle jaottelee mielipiteet kahteen leiriin: teknologiapessimisteihin ja teknologiaoptimisteihin. Teknologiaoptimisti näkee, että tekniikan hallinnalla journalisti kykenee entistä nopeampaan ja laadukkaampaan journalismiin. Aamulehden päätoimittaja Jouko Jokinen, kutsui vuonna 2005 moniosaajia teknologian monipuolisesti hallitseviksi pataässiksi, jotka elävät vuonna 2014 täydellisen medioituneessa maailmassa. Pataässä korvasi Jokisen visioissa keskisuuren lehden koko uutistoimituksen. Teknologiapessimisti taas näkee moniosaaja-journalistit temppuilevan tekniikan

kanssa tuskailevina herttanelosina, joilla kiire ahdistaa ja journalistinen sisältö huononee. (Helle 2009, 92)

Omasta kokemuksestani pystyn toteamaan, että moniosaaja joutuu todellakin kohtaamaan oikuttelevan tekniikan ja alati kehittämään teknistä osaamistaan kiireen keskellä. Uskon kuitenkin, että välineiden haltuunotolla moniosaaja parhaimmillaan kykenee lähes Jouko Jokisen kuvaamiin ihmetekoihin. Siihen en halua ottaa kantaa, onko Jokisen visio ylipäättään tavoiteltavan arvoista toimintaa.

2.2 Moniosaaja-toimittaja Yle Alueilla

Yleisradion aluetoiminnassa moniosaaminen alkoi terminä yleistyä, kun Yleisradio aloitti 6.1.2000 säännöllisen alueellisen tv-uutistoiminnan. Alueellisten TV-uutisten tuottaminen annettiin maakuntaradioiden vastuulle. Toimittaja Hannu Vähämäen mukaan monimediaalisuus sai alkunsa Yle Turun toimituksessa heti Lounais-Suomen tv-uutisten alkumetreillä, kun moniosaamista sisäänajettiin ensimmäisiä televisiolähetystyksiä tehtäessä. (Kasvinen 2011, 6)

Maakuntaradion ja alue-tv-uutisten sulauttaminen yhteen mahdollisti monimediaalisen toimintamallin, joka yhdisti radion, television, tietoverkot ja mobiiliviestinten palvelut yhden toimituksen alle. Se oli samalla vastaus sille, miten Yleisradio kykenisi taloudellisten realiteettien vallitessa lähentämään yleisösuhdettaan maakunnissa. Uutisten tekijöiksi valittiin maakuntaradioiden toimittajia, jotka saivat avukseen television ammattilaisia, kuvaajia ja jopa tuotantoyhtiöitä.

Tilanne kuitenkin muuttui nopeasti. Niin kutsutun pilottivaiheen jälkeen vuonna 2003 alue-tv-uutiset laajenivat ja vakiinnuttivat paikkansa Ylen toiminnassa. Television uutistuotannon apuna olleiden ammattilaisten apua ei koettu enää tarvittavan ja oli aika, että alueiden toimittajat ottaisivat televisiotyön kokonaan omille harteilleen.

Yleisradio Oy:n ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimus määritteli vuoteen 2010 asti moniosaajuuden monitaitotehtäväksi seuraavalla tavalla:

6. Monitaitotehtävällä tässä tarkoitetaan tehtävää, johon sisältyy journalistinen ja/tai tekninen osaamisvaatimus kahteen tai useampaan välineeseen (radio, televisio, internet), eikä työ toisessa välineessä perustu automatisointiin tai rutiininomaiseen suoritukseen, tai tehtävään sisältyy ammatillinen osaamisvaatimus kahdelta ammattialalta (esimerkiksi toimituksellinen tai ohjelmatekninen työ)

--

8. Kahteen välineeseen tehtävä työ ei tarkoita suoritteen mekaanista siirtämistä toiseen välineeseen, vaan sen tulee edellyttää uudelleen työstämistä, esimerkiksi jutun tai sen osan uudelleen kirjoittamista, puhumista, aineisto editoimista tai muuta valmistamista. (Yleisradio 2007, 37–38)

Nykyään Ylen aluetoimituksissa työtä tekevät toimittajat tuottavat juttuja ilman tuotantoyhtiöiden ja pelkästään ENG-kuvaamiseen erikoistuneiden ammattilaisten työpanosta. Uutiset ja ajankohtaisjutut tuotetaan, toimitetaan ja versioidaan saman päivän aikana moneen eri välineeseen. Monimediaalisessa ympäristössä työskentelevät toimittajat versioivat samasta aiheesta saumattomasti sisältöjä radion uutis- ja ajankoh-
taisojelmiin, television alueuutisiin, valtakunnan tv-uutisiin ja internet-palveluun.

Edellytämme sinulta monipuolista uutisosaamista ja vähintäänkin editoimis-, mielellään myös kuvaamistaitoja. Olet ahkera, omatoiminen ja sinulla on hyvät yhteistyötaidot. Myös nettiin kirjoittaminen ja radiojuttujen sekä radiouutisten tekeminen kuuluvat toimenkuvaan. Varsinais-Suomen tuntemus lasketaan eduksi. Tarvitset työssä ajokortin. (Yleisradio 2013a)

Nopeatahtinen monimediaalisuus vaatii Ylen journalistilta vankkaa teknisten tuotantovälineiden ja -tapojen haltuunottoa. Aluetoimituksissa tämä on tarkoittanut sitä, että journalistisen työn lisäksi eri tuotantoalustojen (radio, tv, internet) toimitusprosesseihin kuuluvat tehtävät, kuten äänitarkkailu, ENG-kuvaus, kuvankäsittely sekä ääni- ja kuvaeditointi ovat tulleet osaksi lähes kaikkien toimittajien työnkuvaa. Toimittaja voi jopa toimia graafikkona tehdessään visuaalisia esityksiä tukemaan juttuaan. 2000-luvun lopulle tultaessa henkilön on ollut käytännössä mahdotonta toimia journalistina Ylen aluetoimituksessa ilman tuotantotekniikan vahvaa tuntemusta.

Journalismin moniosaaja Yle-alueilla on siis vahva viestinnän ammattilainen, joka hallitsee usean eri viestintävälineen paitsi teknisen käytön, mutta myös journalistiset ilmaisumuodot.

2.3 Itsekäyttö

Ylessä pitkään työskennellyt kuvaaja Erik Ratia kuvaa opinnäytetyössään, miten Yleisradio ajettiin 2000-luvun alussa taloudellisiin vaikeuksiin poliittisilla päätöksillä. Näitä olivat kaupallisten kanavien maksaman toimilupamaksun vaiheittainen poisto sekä koko maanpäällisen lähetysverkon digitalisointi. Päätösten seurauksena Yleisradiossa alettiin supistaa tuotantoja ja niihin tarvittavaa tuotantoaikaa. (Ratia 2007, 5)

Taloudellisten paineiden alla alkoi keskustelu alue-tv-uutisten tekemisestä kevyemmin. Entistä helppokäyttöisempi, kevyempi ja halvempi tekniikka nopeutti kehitystä. (Kolari 2009, 151)

Teknologian kehitys mahdollisti sen, että yksi henkilö kykeni suorittamaan usean eri toimituksellisen tehtävän samanaikaisesti. Syntyi käsite itsekäyttö, joka terminä kuvaa ohjelman tuotannon tapaa, jossa toimittaja itse koostaa ja lähettää omat juttunsa. Televisiotyössä itsekäyttö merkitsi kolmen työntekijän eli toimittajan, kuvaajan ja editoijan sulautumista yhdeksi moniosaajaksi.

Itsekäyttö muodostui lopulta alueellisten tv-uutisten tavaksi toimia. Syntyi mediatoimittajia ja toimittajia, jotka kuvaavat ja editoivat itse omat juttunsa. Kokeneita radio-toimittajia koulutettiin kuvaamaan ja editoimaan, mutta myös uutta osaamista palkattiin taloon. Oman työurani alku Yleisradiossa sijoittuu juuri tähän ajanjaksoon, jolloin moniosaaminen haki vielä Ylessä muotoaan.

Erilaiset työtavat vaihtelevat aluetoimituksittain ja henkilöittäin. Viimeisten vuosien aikana toimitukset ovat yhä etsineet itselleen parhaiten toimivia työtapoja. Joissakin toimituksissa itsekäytöstä on luovuttu varsinkin vaativimpien uutisjuttujen tuotannoissa. Tällöin mediatoimittajat ja toimittajat toimittavat jutun yhdessä nk. parityökentelynä tai laajemmalla moniammatillisella joukolla.

Yleisradiossa mediatoimittaja on ammattinimeke henkilölle, jonka keskeisiin työtehtäviin kuuluvat leikkaus- ohjaus- ja kuvanhallintaan liittyvät tekniset tehtävät. Mediatoimittaja työstää kuvaa ja ääntä itsenäisesti ja työhön liittyy myös jonkinasteinen journalistinen vastuu. (Lindh 2008, 8)

Yle Satakunnan toimitus on päättänyt jatkaa pitkälti itsekäytön linjalla eikä toimituksessa ole palkattuna yhtään mediatoimittajaa. Tätä päätöstä on pyritty tukemaan mm. osaamisen leventämisellä. Useaa toimittajaa on rohkaistu kuvaamaan ja editoimaan. Ja mikä tärkeintä, heille on annettu mahdollisuus kehittyä työssään toimittaja-moniosaajaksi. Itsekäyttö ei ole kuitenkaan sääntö, josta ei voida tinkiä. Joissakin tilanteissa juttuja tehdään tiimityöskentelynä, jossa usea moniosaaja ottaa osaa jutun tekemiseen eri rooleissa. (Kunttu-Kauppi 2013; Viljanen 2013)

Itse olen aloittanut television uutisjuttujen tekemisen parityöskentelystä. Ensimmäisessä työsopimuksessani Yleen ammattinimikkeenä oli media-assistentti. Toimin pääasiassa ENG-kuvaajana tai äänitarkkailijana erilaisissa uutis- ja ajankohtaistuotannoissa. Myöhemmin minulle annettiin mahdollisuus kehittyä myös journalistina, jolloin tekniikan tuntevasta toimittajan alusta kehittyi moniosaaja. Aluksi toimin mediatoimittajana ja myöhemmin täysiverisenä moniosaaja-toimittajana joka tuotti sisältöjä itsenäisesti Lounais-Suomen TV-uutisiin, Satakunnan Radioon tai valtakunnallisiin uutisiin.

Näinä vuosina tapani ajatella on muotoutunut niin, että toimittamisen ja kuvaamisen suunnittelu ja toteutus tapahtuu omassa päässäni yhtäaikaaisesti. Koen, että journalistista päätäntävaltaa tai -vastuuta on vaikea enää luovuttaa parityöskentelynä vaikkapa kuvaajalle tai leikkaajalle. Koen tämän sekä taakaksi, että mahdollisuudeksi. Samankaltaisia ajatuksia olen kuullut myös muiden kollegoiden suusta. Avaan tätä ajatusta vielä myöhemmin lisää.

2.4 Journalismi

Kuten aiemmin totesin, moniosaajuuden on useissa yhteyksissä epäilty heikentävän journalismin tasoa niin Yle Satakunnassa kuin myös muuallakin Suomessa. Oikeastaan laatukeskustelu on ollut vallitseva ja keskeinen keskustelunaihe koko 2000-luvun suomalaisessa journalismissa ja sitä tutkivassa kirjallisuudessa.

Timo Hytönen kuvaa monimediaalisuutta “käenpojaksi journalismin pesässä”. Hytösen mukaan monimediaalisuuteen on ollut vaikeuksia suhtautua ja sitä on ollut vaikea myös määritellä. Muutoksiin ei ole johtanut vain uusi teknologia tai monikanavaisuuteen suuntautuva viestinnän talous, vaan yhä selvemmin myös vaade uudistuvasta yleisösuhteesta. (Hytönen 2010, 2)

On selvää, että moniosaaminen on vaatinut aikaa kehittyäkseen ja varmasti teknistä ja journalistista laadun laskua on tapahtunut. Alue-tv-uutisten alkuvuosina juttujen kuvakerronnan taso sai osakseen paljon kritiikkiä. Jotkin tv-jutut koettiin olevan jopa kuvitettuja radiojuttuja. (Hytönen 2010, 188)

Journalistinen laatukeskustelu on seurannut moniosaajuutta näihin päiviin asti. Osaksi sitä ovat tuoneet esiin moniosaajat itse, osaksi myös uutispäälliköt, kuten Hytösen haastatteluista ilmenee. Hytönen tuo esiin hyvin sen, että laatukeskustelun motiivit ovat myös yhtä moninaiset, kuin siihen osallistuvien henkilöiden taustat.

Hytönen jakaa laatukeskustelun lähtökohdat toistensa vastakohtiin. Journalistisen professioprojektin puolustustaja tulkitsee moniosaamista journalismin laatua nakertavan rappion, kiireen lisääntymisen ja deprofessionalisaation näkökulmista. Hän pelkää, että toimenkuvien muutosten, kiireen ja uuden toimintatavan mukanaan tuoma deprofessionalisaatio on konkreettinen uhka journalismille, jos sillä tarkoitetaan laadun ja ammattitaidon tietoista ja suunnitelmallista alasajoa. Tämän vastakohta on hakkerieettinen näkökulma, jossa monimediaalisuuden koetaan tarjoavan journalismille uusia mahdollisuuksia. Suhtautuminen monimediaalisuuteen on jakanut toimittajia selvästi kahteen eri sukupolveen, joiden ammatillinen asema toimituksissa on ollut erilainen. (Hytönen 2013, 16-17)

Hytösen mukaan journalistisen ammattitaidon mittaaminen on ongelma monimediaaliseksi muuttuneessa toimintaympäristössä. Ammattitaitoa koskevat määritelmät ovat edelleen vain yhdessä välineessä tehtävän journalistisen työn kautta määräytyviä. Ammattitaitoinen toimittaja on ollut joko hyvä lehtitoimittaja, televisiotoimittaja tai radio-toimittaja, muttei vielä kuitenkaan moniosaaja. (Hytönen 2010, 115)

Yleisradion aluetoimituksissa työskentelevät toimittajat ovat lähes poikkeuksetta yleistoimittajia, eli he seuraavat ja raportoivat yhteiskunnasta sen kaikilta sektoreilta. Rikos- ja oikeustoimittajasta saattaa seuraavana päivänä tulla urheilutoimittaja ja seuraavaksi toimittaja onkin jo talous- tai kuntauutisoinnin kiemuroissa. Toimittajan oma kokemus tai kiinnostus antaa toki mahdollisuuden erikoistua tiettyyn alaan, mutta mahdollisuutta pelkästään esimerkiksi rikos- ja oikeusasioinnin uutisoinnille toimittajilla ei ole. Tämä tietenkin vaatii toimittajalta vankkaa yleissivistystä sekä kiinnostusta myös yhteiskunnallisiin asioihin. Journalisti joutuu siis sukkuloimaan ja tasapainoilemaan eri roolien vaatimusten ristipaineissa.

Yksi journalistin tärkeitä tehtäviä on etsiä mahdollisuutta tuottaa uutisia. Uutiskärkien löytäminen ja hoksaaminen ympärillä olevasta maailmasta on tärkeä ominaisuus toimittajalla ja sitä myös arvostetaan. Uutiskärjen rutiinimaista etsintää ovat mm. poliisikierrosten soittaminen, poliittisten päätösten valmistelun seuranta tai oikeusistumissa käsiteltävien juttujen taustatietojen tarkistaminen. Uutiskärki voi silti löytyä mistä tahansa havainnoinnista.

Uutinen perustuu aina luotettavuuteen ja sen vastaanottaja odottaa ammatillisesti toimitetun uutisen perustuvan faktaan. Tämä perustuu Timo Hytösen mukaan sosiaaliseen sopimukseen, jonka toimittaja on tehnyt uutisten kuluttajien kesken. Uutisia koskevaan sosiaaliseen sopimukseen kuuluu, että normaalitilanteessa kenelläkään ei ole tarvetta epäillä, ovatko uutiset faktaa. Monimediaalisessa toimintaympäristössä luotettavuuden problematiikka on korostunut, kun monikanavainen julkaisu vaatii sisältöjen nopeaa versiointia ja varsinkin verkossa jatkuvaa läsnäoloa. Kilpailu ensijulkaisun nopeudesta ja huomiosta ns. klikkausbisneksen ehdoin on johtanut uutisten osalta vaikeisiin eettisiin kysymyksiin, esimerkiksi tietojen riittävästä tarkistamisesta. (Hytönen 2010, 91)

Journalistisen tuotoksen loppukäyttäjä eli asiakas ei kuitenkaan välitä, onko tuotoksen tehnyt ammattitaitoinen moniosaaja vai televisio-, radio- tai lehtitoimittaja. Kuluttaja odottaa ammattilaiselta nopeaa ja luotettavaa tiedonvälitystä kaikilta toimittajilta ja kaikilla välineillä.

2.5 Kuvajournalismi

Kuvajournalistin tavoitteena on kertoa uutinen kuvaa hyväksikäyttäen ilman selostetta sen sisällöstä. Mitä merkittävämmän uutisen onnistuu nappaamaan videolle, sitä enemmän kuvaa kannattaa käyttää sellaisenaan hyväkseen. Eli antaa kuvan puhua!

Uutisaiheen esittäminen liikkuvan kuvan kautta on aiheen kiinnostavuuden kannalta tv-uutisen olennaisin osa. Hyvällä kuvituksella aiheeseen saa enemmän kiinnostavuutta, mutta huonolla kuvauksella hyvän ja kiinnostavan aiheen voi pilata kokonaan.

Useimmiten televisiojutun kuvitus tarvitsee tuekseen toimitettua tekstiä. Toimittaja kertoo omin sanoin uutisen, josta tallennettu spiikki liitetään osaksi kuvan sisältöä. Kuvan ja tekstin sisältö toimii myös toisin päin. Kuvitus voi tukea myös toimitettua tekstiä, jolloin toimittajan puhuma uutinen ja sen tulkinta konkretisoituu kuvissa.

Liikkuvassa kuvassa teksti ohjaa katsojaa tulkitsemaan kuvan tapahtumia. Teksti kertoo mitä ajallisesti kuvan ympärillä on tapahtunut ja välittää myös tietoa ja tunteita. Tekstin tarkoitus ei ole selitellä kuvaa, vaan keskustella sen kanssa. (Salo 2000, 100-101)

TV-uutisessa jutun ensimmäisellä kuvalla on suuri merkitys. Se tuo katsojan osaksi sitä maailmaa, josta uutisessa kerrotaan. Jutun ensimmäisen kuvan sisältöön, kiinnostavuuteen ja näytävyyteen kannattaa panostaa.

Liikkuvan kuvan kerrontaan liittyvät olennaisesti kuvakoot, joiden hallintaan kuvajournalistin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Kamera myös joko liikkuu tai ei liiku, mikä erottaa sen myös tältä osin valokuvasta. (Boyd & Stewart & Alexander 2008, 289)

Hyvään lopputulokseen, olkoon se videokuvaajalle hyvä ja visuaalisesti kiehtova tarina, tarvitaan lopullisessa uutisvideoinsertissä useita erilaisia kuvia tai jopa myös kohtauksia. TV-jutussa yleinen kohtauksien määrä on yhdestä kahteen, joihin pitää varautua niiden tarvitsemalla kuvamäärällä.

3 MONIOSAAMISEN MUUTOS

3.1 Teknologian kehitys

Kuten aiemmin totesin, teknologian kehitys mahdollisti moniosaamisen yleistymisen toimituksissa. Digitekniikan myötä alan välineistö on muuttunut helpommin käytettäväksi, hankintahinnoiltaan halvemmiksi ja monipuolisemmaksi.

Digiajan kehitys kulkee tekijöiden kannalta kahteen suuntaan: toisaalta moniosaaminen lisääntyy, toisaalta saatetaan erikoistua vain tiettyyn osaamisalueeseen. (Teinilä-Smid 2000, 24)

Ammatti- ja kuluttajakäyttöön tarkoitettujen laitteiden ja ohjelmistojen raja on hämärtynyt. 2000-luvulla digitekniikka on yleiselläkin tasolla tullut lähelle tavallista ihmistä. Esimerkiksi videokuvaukseen muodostui ns. puoliammattimainen tuotevalikoima, joka huokeudessaan vetää puoleensa myös ammattilaisia. Puoliammattilaisuus on mielestäni huono sana kuvaamaan laitteiden varsinaista käyttötarkoitusta, sillä ainakin Yleisradiossa puoliammattilaistalusto on ollut varsin ammattimaisessa käytössä. Tämä puoliammattilaisille suunnattu tuoteryhmä tuki Yleisradion ajatusta tuottaa alue-tv-uutisia kevyemmin, eli entistä vähäisemmällä taloudellisilla resursseilla.

Teknisen kehityksen myötä jokaisella ihmisellä on mahdollisuus toimia journalistina; tuottaa ja julkaista journalistisia sisältöjä internetin lukuisissa tätä varten kehitellyissä palveluissa. Pyrin seuraavassa tuomaan esiin Yle Satakunnan toimituksessa 2000-luvulla tapahtuneen teknologisen muutoksen. Moniosaajan tapa toimia on muuttunut tänä aikana merkittävästi.

3.2 Televisiotyö

Toimittaja-moniosajaan televisiotyössä käyttämä peruskalusto koostuu kevyestä ENG (Electronic News Gathering) -keräilykalustosta, eli videokamerasta, tripodista ja mikrofonista. Lisävarusteina toimittajan kameralaukussa kulkee yleensä kannettava kevyt lisävalaistus sekä langaton lavalier-mikrofoni-lähetin ja -vastaanotin. Vaatimuksena kaikelle moniosajaan käyttämälle laitteistolle on kompakti koko sekä helppokäyttöisyys. ENG-paketin lisäksi toimittaja tarvitsee käyttöönsä editointi-laitteiston työnsä viimeistelyyn sekä toimivan ja molempisuuntaisen internet-yhteyden valmiin tuotoksen lähettämiseen eteenpäin.

Televisio-ohjelman tekeminen on vaatinut perinteisesti laajaa teknologista osaamista. Esimerkiksi videokameran ammattimainen käyttö vaatii käyttäjältään kuvaamisen perusteiden tuntemista ja kamerasuoritteiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä.

3.2.1 Videokamera

Television harppaus digiaikaan toi mukanaan uuden tavan kuvan ja äänen tallentamiseen. Analogisessa teknologiassa ääni ja kuva tallennettiin kameroissa kuvanauhalle sähköisiä jatkumollisia ja portaattomia signaaleja hyväksikäyttäen. Digitaalisen videokuvauksen tultua kuva ja ääni tallennettiin yhä nauhoille, mutta uudessa digitaalisessa, eli numeerisessa ja portaattaisessa muodossa. (Elers 2013)

Televisiotekniikan kehitys myös koodissa on ollut mullistavaa. 2000-luvun kehitys on tuonut mukanaan digi-tv:n lisäksi entistä suuremmat taulutelevisiot ja esimerkiksi kuvasuhteen muutoksen 4:3:sta 16:9:ään.

Digitaalisen videokuvan suurin mullistus 2000-luvulle tultaessa liittyi kameroiden koon pienentymiseen sekä laadun paranemiseen.

Videokamera on moniosaja-toimittajan tärkein työkalu kentällä. Yleisradiossa alue-tv-uutisten uutisiin kuvaavien moniosajien käyttöön hankittiin 2000-luvun alkupuolella Sonyn DSR-PD150P-170P mallin DVCam-videokameroita. Nämä kuvaa ja ääntä digitaalisesti DV-nauhalle tallentavat videokamerat palvelivat moniosajia aina 2000-

luvun loppupuolelle asti. Ne tarjosivat kolmella CCD-kennollaan, valovoimaisella objektiivillaan sekä XLR-mikrofoniliitännöillään toimivan paketin peruskuvaukseen. Lisäksi kamerat olivat erittäin kestäviä, mitä itse pidän ammattilaisen työkalun yhtenä tärkeimmistä ominaisuuksista.

Noin kymmenen vuotta myöhemmin 2010-luvulle tultaessa Yleisradion uutis- ja ajankohtaistuotanto ryhtyi uudistamaan ENG-kuvauskalustoa nauhattomaksi. Kehittynyt massamuistitekniologia mahdollistaa jopa HD-tarkkuuden bittivirran taltioimisen suurille ja nopeille massamuistikorteille. Massamuistikortille tallentavat kamerat ovat syrjäyttäneet digitaalisia videokasetteja käyttävät kamerat markkinoilta.

Yleisradiossa uuden nauhattoman teknologian tarjoajaksi valikoitui Panasonicin P2, joka mahdollisti kuvaamisen suoraan P2-muistikorteille. Aluetoimitukseen hankitut Panasonic AG-HVX201 ja AG-HVX171-videokamerat ovat käytössä edelleen.

Kameroiden nauhattomuus nopeuttaa toimittajan työtä huomattavasti, sillä dv-nauhoilla työskennellessä kentältä kerätty uutismateriaali pitää ennen editoimista digitoida järjestelmään, eli nauhalla oleva materiaali pitää siirtää ennen editoimista tietokoneelle. P2-tekniikka mahdollistaa non-linear-editoinnin suoraan muistikortilta, eli periaatteessa siirtovaihetta ei tarvita välissä ollenkaan. Jos materiaali kuitenkin halutaan siirtää tietokoneelle, vie se huomattavasti dv-nauhasiirtoa vähemmän aikaa.

Teknologian kehitys ja uuden tekniikan yleistyminen kotisohvilla lisää painetta myös Yleisradiolle lisätä esimerkiksi HD-tasoisien kuvan lähettämistä kanavillaan. Yle on päättänyt nopeuttaa kaikkien kanavien siirtymistä Perinteisestä SD-tarkkuuden kuvasta terävämpään HD-tarkkuuden kuvaan. (Yle Uutiset 2013)

Ylen aluetoimituksille HD luo uuden uhkakuvan tulevaisuudessa, kun teknisen tuotantovälineistön ja tiedonsiirtoyhteyksien pelätään jäävän HD-kehityksen jalkoihin. HD-kuva vaatii nykyistä paljon enemmän mm. massamuisteilta ja tiedonsiirtoyhteyksiltä. Tällä hetkellä siirtyminen HD-tasoiseen kuvaan alueuutisissa ei ole mielestäni tällä tuotantovälineistöllä mahdollista.

3.2.2 Editointijärjestelmä

Editointi on työvaihe, jossa moniosaja-toimittaja yhdistää videokameralla keräämänsä ja tuottamansa materiaalin yhdeksi tai useammaksi kokonaisuudeksi – valmiiksi ohjelmaksi, jonka katsoja näkee ja kuulee televisiosta tai internetistä. Editointi tapahtuu non-lineaarisesti tietokoneella.

Non-lineaarisessa editoinnissa materiaali digitoidaan tai kopioidaan suoraan tiedostoina tietokoneelle, johon editointijärjestelmässä viitataan leikkauspäätösten mukaan. Leikkaustyössä tietokoneelle annetaan käskyjä näyttää tietty osa materiaalista tietyssä järjestyksessä. Leikkaustyön ei tarvitse edetä järjestelmällisesti ohjelman alusta loppuun, kuten lineaarisessa editoinnissa. Ohjelmamateriaalia voi liittää toisiinsa missä järjestyksessä tahansa. Editoinnin päätteeksi valmis ohjelma toimitetaan yhtenä videotiedostona eteenpäin. (Digivideo 2013)

Yleisradion aluetoimituksissa videoeditointiin käytetään Avidin suunnittelemaa editointijärjestelmiä. Tietotekniikan kehittyessä editointijärjestelmät ovat tulleet entistä nopeammiksi käyttää. Myös nauhattomuus ja P2-teknologia on nopeuttanut työskentelyä samaan aikaan, kun tietoverkkojen ja massamuistien kapasiteetti on kasvanut.

3.3 Radiotyö

Radio on yhä nopein massatiedotusväline. Esimerkiksi viranomaistiedotteet luetaan aina ensimmäisenä radiossa ja kriisitilanteissa ihmisiä kehoitetaan kuuntelemaan lisäohjeita radiosta, ei esimerkiksi internetistä.

Aluetoimitusten tekemästä journalistisesta sisällöstä suurin osa tuotetaan edelleen radioon ja se on monimediaalisen tuotantoympäristön perusta alueilla. Yleisösuhteen kannalta radio on erittäin tärkeä perusjalka maakuntatoimitusten olemassaololle ja se on yhä Yle Satakunnan päämedia (Kunttu-Kauppi 2013).

Radion rakennemuutos alkoi jo 1980-luvulla. Perinteisessä tuotantokulttuurissa radio-ohjelmat ja -lähetykset tehtiin äänitarkkailijan ja toimittajan yhteistyönä. 80-luvulla

radiossa yleistyi kuitenkin yksinkäyttö, jossa toimittajat äänittivät, leikkasivat ja ajoivat itse ulos omat radiojuttunsa. Tämän nähtiin mm. lisäävän toimittajien vapautta. Kuten televisiotyössä, myös radiossa yksinkäytön nähtiin aiheuttavan journalistisen tason heikentymistä. Radion digitalisoituminen 90-luvulla muutti lopullisesti radiotoimittajan työnkuvaa ja sen myötä tietokoneesta tuli radiotoimittajan tärkein työkalu. (Hyttinen 2012, 6)

Tämä oli kuitenkin vasta alkua. Monimediaalisuuden mukana radiotoimittajan työ muotoutui täysin uuteen asentoon.

Monimediaalisen sisällön tekemiseen käytetystä resurssista on työntekijämäärältään supistuneissa aluetoimituksissa jouduttu aika ajoin kiistelemään. Internet-sisällön tai paljon työtä vaativan televisiouutisen tuottaminen vie monen mielestä radiolta liikaa resurssia, vaikka yleisösuhdetta mitaten radion pitäisi olla aluetoimitusten päämedia. Radiota on monen mielestä tehty liikaa televisio edellä, mikä on näkynyt mm. aihevalinnoissa ja ilmaisutavoissa. On esitetty väitteitä, että radio on muuttunut päätuotteesta sivutuotteeksi.

Silloin kun alue-tv aloitettiin, niin kieltämättä näytti siltä, että pienillä resursseilla tehdään television ehdoilla. Viimeisten vuosien aikana mm. organisaatiomuutos on tehnyt sen, että tilannetta on pystytty parantamaan. (Kunttu-Kauppi 2013)

On totta, että televisiojuttua varten kuvatusta materiaalista uupuu usein radiomaisuus. Esimerkiksi haastattelutekniikoissa ilmaisu, joka toimii televisiossa, ei välttämättä toimi radiossa ja päinvastoin. Tämän vuoksi moniosaaja-toimittajalta vaaditaan notkeaa ja oivaltavaa ilmaisua, joka toimii useassa eri välineessä samaan aikaan.

Radiota on myös helppo tehdä suorana lähetyksenä maastosta kevyesti siirrettävän tekniikkansa ansiosta. Kaikilla maakuntatoimituksilla on ollut jo pitkään käytössään tekniset välineet, joilla pystytään tekemään suoraa radiolähetystä lähes mistä tahansa. Raportointi tai livejutun tekeminen vaatii reportterilta kuitenkin ajankäytön hallintaa, jossa harvoin jää aikaa monimediaaliselle työlle. Toimittaja joutuukin usein priorisoidaan eri välineiden väliltä tehdessään suoraa lähetyksiä kentältä.

Tästä huolimatta vaatimukset monimediaalisesta raportoinnista korostuvat varsinkin kriisitilanteissa, kun toimittajalta vaaditaan tiedonhankinnan lisäksi still-kuvia internetiin, suoria raportteja radioon ja samalla myös ympäristön havainnointia ja tilanteiden ja haastattelujen taltioimista videokameralle.

Suora radoraportti voidaan antaa vaikka matkapuhelimella, jos muuta kalustoa ei ole saatavilla. Tämän vuoksi radio on usein ensimmäisenä paikalla välittämässä tapahtumia tiedotusvälineenä eteenpäin. Internet on kuitenkin yrittänyt suistaa radion perinteiseltä kärkipaikalta nopeimman tiedotusvälineen kilpailussa.

3.4 Internet

Median sisäinen kilpailu on kiristynyt uusien medioiden myötä. Perinteisiä tiedotusvälineitä hämmentää etenkin internet, joka on julkaisufoorumina ylivoimaisen halpa, nopea ja laajalle leviävä. Puheet journalismin kriisistä ovat kiihtyneet 2000-luvulla. Ovatko ilmaista sisältöä pullollaan olevan internetin käyttäjät enää valmiita maksamaan alan ammattilaisten tekemästä journalismista? (Väliverronen 2009, 7-13)

Yleisradioyhtiöiden internet-palvelut ovat olleet kaupallisten kilpailijoiden kynsissä ja viestintäpoliittisen keskustelun keskipisteessä koko 2000-luvun. Kaupalliset mediayhtiöt ja osa poliittisesta kentästä ovat vaatineet, että julkisen palvelun yhtiöiden olisi syytä jättää internetpalvelut kaupallisten hoidettavaksi. Taustalla on Euroopan Unionin ”Televisio ilman rajoja” -direktiivi, joka rajaa julkisen palvelun yhtiöt kehityksen marginaaliin. Komissio on kuitenkin myöhemmin linjannut, että verkkopalvelut ovat Yleisradion perinteistä lähetystoimintaa. On kuitenkin tulkinnanvaraista, mitä komission vuonna 2001 antama tiedonanto tarkoittaa. (Leppänen, Heino & Mäntymäki 2010, 18-19)

Julkisen median rahoitus ja rooli on ollut myös poliittisena pelinappulana. Uusliberalismin ja vapaan markkinatalouden kannattajat ovat pitäneet lupamaksujärjestelmää epämoraaalisena poikkeamana. Karol Jakubowicz uskoo, että julkisen palvelun yleisradio tulevaisuuden ratkaisee ennen kaikkea ideologinen kamppailu. Ratkaisevaa on

myös se, minkälaiset toimintaedellytykset julkiselle palvelulle annetaan uudessa sähköisessä palveluympäristössä. (Jakubowicz 2010, 127-128, 144)

Viestintäpoliittinen keskustelu voi olla yksi syy sille, miksi maakuntaradioiden internet-palveluja kehitettiin varsin varovaisesti 2000-luvulla. Vuosituhannen alussa, samaan aikaan, kun kaupallinen media kehitti rajusti internet palveluitaan, Ylen aluetoiminnassa Cross-media-ajattelu rajoittui pelkästään kirjoitettujen radiosähkeiden siirtoon sellaisenaan internetsivuille. Nettisivujen muu sisältö syntyi radio-ohjelmien sivutuotteena, esimerkiksi ruokaresepteinä, jotka olivat pitkään esimerkiksi Satakunnan Radion nettisivuilta etsityintä materiaalia.

Tuottaja Mika Viljanen kuvailee Ylen varovaisuutta kehittää uutispalveluitaan alueilla seuraavasti: *Yle selvästi epäröi alustaa ja peruslähtökohtaa, että kuuluuko Ylen olla mukana nettiuutisoinnissa ja kilpailla kaupallisia vastaan netissä. Se johti siihen, että Ylen nettipalvelu oli täydessä kaaoksessa silloin kun vihreä valo tuli. 2010-luvulla on kehitetty johdonmukaisesti. Siihen asti ei.* (Viljanen 2013)

Uutispäällikkö Mari Kunttu-Kauppi on Viljasen kanssa samoilla linjoilla: *Se oli vähän hahmotonta, miten nettiä tehtiin 2000-luvun alussa. Ei ymmärretty, miten erilainen yleisö netissä on verrattuna esimerkiksi radion yleisöön. Tehtiin tuotetta välttämättä tietämättä kenellä tuotetta tehdään.* (Kunttu-Kauppi 2013)

2000-luvulla netin osuutta toimitustyössä lisättiin pikkuhiljaa lisäämällä työnkuviin erilaisia pieniä työtehtäviä, kuten esimerkiksi kuvatoimittamista. Utisten yhteyteen alettiin sijoittelemaan still-kuvia ja nauhoitettuja radio-ohjelmia julkaistiin myös internet-palvelussa.

Sisältömuutokset koettiin suurena, sillä suurin osa radion toimittajista ei ollut aikaisemmin joutunut työskentelemään ollenkaan kuvajournalistina. Lisäksi ne nähtiin liisätyönä, josta ei ollut sovittu erikseen työehtosopimuksissa.

Tässäkin uudistuksessa teknologinen kehitys ja moniosaajien tuoma osaaminen olivat avainasemassa. Kuluttajakäyttöön suunniteltu digikameratekniikka oli tuolloin vielä

uutta ja uutiskuvien hankinta jäi pitkälti moniosaajien vastuulle, vaikka kuvatoimittamista laajennettiin osaksi vuorossa olleen uutisten lukijan työtä.

Useimmiten uutisesta netissä julkaistu still-kuva oli irrotettu moniosaajan kuvaamasta videokuvasta. Teknisesti kuvan irrottaminen videokuvasta on helppoa, mutta videokuvasta irrotetun kuvan laatu on selvästi heikompia kuin digitaalikameralla otetussa kuvassa.

Ylen nettikehitys otti ainoan harppauksen parempaan 2000-luvun loppupuolella organisaatiomuutoksen jälkeen. Organisaatiouudistuksessa Yleisradion maakunnalliset toimitukset siirrettiin Radio Suomen alaisuudesta Yle Uutisten organisaatioon. Monimediaalisista aluetoimituksista tuli yksi olennainen osa Yle Uutisia ja sen internet-palvelua. Maakuntaradioina tunnetut toimitukset siirrettiin Yle Alueet-nimen alle. Satakunnan Radiona tunnettu aluetoimitus muuttui Yle Satakunnaksi, Turun Radio Yle Turuksi jne., mikä oli selkeä brändivalinta. Nämä monimediaaliset toimitukset tuottavat sisältöä Yle Uutisten netti- tai tv-palveluihin tai Radio Suomen maakuntaradioon. Toimitusten monimediaalisuus viimein siis virtaviivaistettiin ja virallistettiin.

Tuolloin myös uutisten nettijulkaisujärjestelmä uudistettiin ja yhtenäistettiin Yle Uutisissa. Internet-palvelun alustaksi valittiin Escenic-julkaisujärjestelmän, jonka myötä uutiset muuttuivat nykyiseen lehtitalojen luomaan artikkelimaiseen muotoon. Radio-toimittajasta tuli kertaheitolla kirjoittava toimittaja, eikä sähköuutisen copy-pastauksen internettiin enää katsottu olevan riittävää nettipalvelua Yleisradion aluetoimituksissa.

Myös palvelun visuaaliseen näyttävyys ja kuvajournalismiin kiinnitettiin tuolloin yhä enemmän huomiota. Videomateriaalista irrotettujen still-kuvien käyttöä lisättiin ja myös älypuhelimella tai digikameralla otetut kuvat tulivat osaksi kaikkien toimittajien työtä. Kuvajournalismissa internetin nopeuden vaatimus kasvoi älypuhelimien myötä. Nopeassa uutistyyssä älypuhelimella otetun kuvan voi lähettää mobiiliverkossa suoraan toimitukseen julkaistavaksi.

3.5 Internet ja nopeuden vaatimus

Internet-uutisointiin on viime vuosina tullut voimakas nopeuden vaatimus. Radiotoimittajalle nopeus ei kuitenkaan ole ollut uutta. Varsinkin kriisitilanteissa radio on ollut yhä nopein väline ja siksi radiotoimittaja on ollut usein ensimmäisenä kertomassa tapahtumista yleisölle.

Television kannalta julkistamisen nopeuden vaatimus on kuitenkin ongelmallinen. Siinä, missä televisio samana päivänä tietoa välittävänä mediana oli aikanaan vaikkapa vasta seuraavana päivänä asiasta kertovaan sanomalehteen verrattuna nopea, on siitä tullut internetiin verrattuna hidas väline. (Pernaa 2009, 396)

Uutta radiotoimittajalle on myös se, että nyt myös muut mediat ja kansalaisjournalistit ovat samalla viivalla kilpailemassa uutisvoitoista. Nopeuden vaatimus on laajentunut radiosta internetiin ja yhä arkisempien uutisten uutisointiin.

“Laita heti pari riviä nettiin” on tärkeä sääntö toimittajalle, joka saa uuden tiedon ensimmäisenä haltuunsa. Skuupin päällä ei enää istuta ja tehdä kaikkia versioita uutisesta valmiiksi, ellei kyseessä ole tieto, jonka arvellaan olevan muiden toimitusten ulottumattomissa.

Yle Satakunnalle nopeus on tärkeä perusjalka, mutta tärkeysjärjestyksessä luotettavuus menee nopeuden ohi.

Ei kai tätä sovi kaunistella. Me halutaan olla se nopein ja samalla luotettavin väline. Onhan se aika kova haaste. Joskus onnistutaan ja joskus ei, useimmiten onnistutaan ihan ok. Se nopeus ei saa kuitenkaan mennä sen luotettavuuden ohi. Mieluummin hävitään kisa, kun laitetaan väärää tietoa liikkeelle. (Viljanen 2013)

3.6 Mobiilit viestintävälineet

Matkapuhelin on ollut toimittajan perustyöväline koko 2000-luvun. Tämän faktan valossa on hämmästyttävää, että Yle Alueilla toimittajille hankittiin henkilökohtaiset työmatkapuhelimet vasta vuonna 2011. Tätä ennen toimittajia ohjeistettiin käyttämään yhteiskäytössä olevia puhelimia, mikä yleensä johti siihen, että toimittajat hoitivat myös työasiansa omalla kännykällään omalla kustannuksellaan.

Kännyköiden käyttökulttuuri on ollut Ylessä erittäin vaihtelevaa ja edelleen toimittajat haluavat käyttää omia puhelimia työssään niiden parempien ominaisuuksien vuoksi. Matkaviestintäteknologia on kehittynyt ja markkinoille on tuotu älypuhelimia, joiden luomat mahdollisuudet ovat kytkemässä mobiililaitteet entistä tärkeämmäksi työkaluksi monimediaalisen toimituksen toimittajille.

Ubiikin journalismin tutkijoiden mielestä mobiilin datan ja mobiililaitteiden suuri kasvu luo mahdollisuuksia ja kysyntää on-line lähetyksille. (Baer 2013, 25)

On syntynyt uusi käsite “mobiili journalismi”, jossa toimittaja tuottaa journalistisen sisällön monimediaalisesti moneen eri välineeseen paikasta riippumatta pelkällä älypuhelimella. Nykypäivän tekniikka mahdollistaa jopa television uutisjutun tekemisen kokonaan älypuhelimella.

Mobiilin journalismin pioneerit löytyvät Lontoon Reutersilta, joka varusti toimittajansa älypuhelimilla ja muilla tarvittavilla varusteilla jo vuonna 2007. Uutistoimisto kertoi tuolloin etsivänsä uusia tapoja raportointiin. (Quinn 2012, 15)

Älypuhelinien mukanaan tuoma mobiili journalismi on hiljalleen yleistymässä myös Yleisradiossa ja sen mahdollisuuksia tutkitaan nyt yhä enemmän. Vaikka matkapuhelimella tehdyt suorat raportit ovat olleet toimittajien yksi työkalu jo pitkään, muuttaa mobiili journalismi työtapoja varsinkin nopeassa journalismissa. Jo nyt toimittajat kuvaavat älypuhelimella uutiskuvia ja lähettävät ne mobiilia tietoverkkoa hyväksi käyttäen toimitukseen julkaistavaksi nettisivuilla. Tulevaisuudessa kehityssuunta laajenee kuvista myös muuhun sisältöön.

Älypuhelin tarjoaa laajemman aikaikkunan moniosajaan työskentelylle. Nykystechniikka mahdollistaa esimerkiksi radiohaastattelun tekemisen suoraan älypuhelimella ja äänitiedoston lähettämisen heti haastattelun perään toimitukseen julkaistavaksi.

Älypuhelin antaa toimittajalle mahdollisuuden tiedonhakuun maastossa. Nopeassa ja kiivastahtisessa uutistyyssä internetistä löytyvä tieto auttaa eteenpäin vaikkapa löytää oikea haastateltava väkijoukon seasta.

Älypuhelin on apuväline, joka muuttuu puhelimesta tarvittaessa tiedon keräysvälineeksi sekä myös tiedon julkaisuvälineeksi.

3.7 Sosiaalinen media

Sosiaalisen media on tullut myös arkiseksi osaksi toimittajan työtä. Mikroblogipalvelu Twitter, yhteisömedia Facebook ja videopalvelu YouTube ovat tunnetuimpia internetin yhteisöpalveluja. Tiedotusvälineet käyttävät somea hyväksi paitsi tiedon hankinnassa, myös tiedon välittämisessä sekä markkinoinnissa.

Myös Yleisradio on luonut itselleen sosiaalisen median strategian. Julkisen palvelun yhtiönä Yleisradion pitää pohtia läsnäoloaan eri viestintäkanavissa tarkkaan. Tähän velvoittaa myös Yleisradiolaki, jonka mukaan julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen on tuotava jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. (Yleisradiolaki 2012)

Ohjelmatyötä palvelemaan ja ohjaamaan Yleisradio loi vuonna 2012 sosiaalisen median toimintalinjaukset, joilla pyritään selkeyttämään Ylen motiivit ja tavat toimia sosiaalisessa mediassa sekä parantamaan sosiaalisessa mediassa toimimisen vaikuttavuutta. Yhtiö pyrkii palvelemaan suomalaisia myös uusissa medioissa ja markkinoida julkisia palveluitaan sosiaalisessa mediassa. Yhtiö ei tuota kuitenkaan aitoa journalistista lisäarvoa suljetuissa some-palveluissa, koska kaikki Ylen tuottama ohjelma- ja palvelusisältö tulee löytyä aina Ylen omista avoimista verkkopalveluista. (Yleisradio 2013b)

Sosiaalisen median palveluista Facebook on Yle Satakunnan tärkein viestintäkanava. Myös Twitter on käytössä laajasti ja sen merkityksen kasvuun uskotaan vahvasti. Sen sijaan videopalvelu YouTubea käytetään hyväksi vain harvoin. Somen merkityksen uskotaan kasvavan päivä päivältä suuremmaksi.

Jos me halutaan että meillä on kuuntelijoita, katselijoita ja lukijoita, niin tämä sosiaalinen media on se paikka josta niitä saadaan. Ihan yhtä tärkeä on se juttu, että sosiaalinen media on sellainen foorumi, jossa meidän ihmiset ja työskentelyprosessit saadaan lähemmäksi sitä veroa maksavaa asiakasta. (Viljanen 2013)

Yle Satakunta pyrkii jakamaan sosiaalisessa mediassa päivän puheenaiheet sekä kiinnostavimmat uutiset, joita se julkaisee omilla nettisivustoillaan. Parasta aikaa Ylessä istuu some-työryhmä, joka pohtii Yleisradion linjauksia sosiaalisen median kentässä. Oikea tapa somen hyödyntämiseen on vihdoin löytymässä tai näin ainakin uskotaan.

Silloin, kun aluetoimitukset lähtivät mukaan sosiaaliseen mediaan, niin se tapahtui tipoittain ja oli vähän lapsen kengissä. Ei oikein tiedetty mitä sinne pitää laittaa. Nyt olemme sen polun päässä, että alamme hahmottamaan, että some on neljäs media. (Kunttu-Kauppi 2013)

3.8 Toimituksen työtilat

Journalistisen kulttuurin uudet työtavat näkyvät myös toimitustilojen uudenaikaisessa arkkitehtuurissa. Isot avokonttorit mahdollistavat paremmin yhteisen keskustelun sekä toisaalta keskitetyn työn suunnittelun ja valvonnan. Samalla on voitu yhdistää uutistoimitus tuottamaan uutisia niin verkkoon kuin lehteen. (Helle 2009, 98)

Toimittajien työympäristöjä on muutettu viime vuosina avomallisiksi toimituksiksi, mistä osoituksina ovat esimerkiksi Satakunnan Kansan vuonna 2009, Turun Sanomien vuonna 2011, Yle Pasilan ja Alma-talon vuonna 2012 uusitut toimitukset. (Journalisti 2013, 4-5)

Toimituksissa on käytetty pohjaratkaisultaan avomallista toimistoa, johon on yhdistetty muutama erillinen tila esimerkiksi palavereja ja puhelinhaastatteluja varten. Kokonaisuutena tällaisia avotilatoimiston sekä suljettujen- ja puolisoljettujen tilojen yhdistelmää voidaan kutsua monitilatoimistoksi. (Nenonen ym. 2012, 4)

Yle Satakunnan toimitus sijaitsee Porin ydinkeskustassa kauppakeskus BePopin neljännessä kerroksessa. Toimitus remontoitiin yksittäisten työhuoneiden muodostamasta konttoritilasta monitilatoimistoksi vuonna 2010. Kuten muuallakin, myös Yle Satakunnassa pohdittiin ja epäiltiin avokonttorin toimivuutta ennen uudistusta. Työrauhan ja keskittymisen uskottiin häiriintyvän avokonttorissa. Remontin jälkeen avokonttori on koettu yleisesti niin työn kuin ilmapiirinkin kannalta myönteisenä ja onnistuneena ratkaisuna. (Kunttu-Kauppi 2013; Pitkonen 2013; Termonen 2013; Viljanen 2013)

Uusien työtilojen sydän on monimediaalinen uutisdeski, jonka ympärillä istuu tuottaja, uutispäällikkö, toimituspäällikkö, uutisankkuri sekä online-toimittaja. Sitä ei ole eristetty muista toimittajista, joten kommunikointi deskin ja työpisteiden välillä sujuu saumattomasti. Toisaalta taas yhteiset editointi- ja kokoushuoneet tarjoavat rauhaa ja yksityisyyttä kaipaaville vaihtoehdon omalle työpisteelle.

4 MONIOSAAMINEN NYT UUTIS- JA AJANKOHTAISTOIMINNASSA

4.1 Yle Satakunnan toimituksen esittely

Yle Satakunnan toimituksessa on töissä yhteensä 17 ihmistä. Kaikki työntekijät tekevät töitä monimediaalisessa toimituksessa, mutta kaikki eivät ole moniosaaja-toimittajia siinä merkityksessä, missä tätä tutkimusta on tehty. Suurin osa työntekijöistä on ammattinimikkeeltään kuitenkin toimittajia. 12 toimittajan lisäksi henkilökuntaan kuuluu toimituksen assistentti, tekninen tuottaja, tuottaja, tuottaja-uutispäällikkö sekä toimituksen päällikkö.

Toimittaja-työnimikkeen alle sijoittuu monia varsin erilaisia työtehtäviä, jotka kukin vaativat erilaista osaamista. Yle Satakunnassa työntekijöiden osaamista on pyritty leviättämään niin, että toimittajat kykenevät toimimaan monessa eri roolissa. Toimituksen työntekijöistä varsinaisia moniosaaja-toimittajia on tilanteesta riippuen kuudesta seitsemään, jotka kuvaavat ja leikkaavat omat tv-juttunsa alusta loppuun itse ja tuottavat journalistista sisältöä yli välinerajojen. Myös moniosaaja-toimittajat toimivat erilaisissa rooleissa.

Juontaja juontaa Satakunnan Radion radio-ohjelmia. Yle Satakunta tuottaa kolme ohjelmaa Satakunnan Radioon arkipäivässä: aamu-, keskipäivä- ja iltapäivälähetykset. Ohjelmat lähetetään arkipäivisin klo 6.30-17.00 limittäin Radio Suomen valtakunnallisten ohjelmien kanssa.

Uutisankkuri koostaa ja lukee uutislähetykset. Maakunnallisia uutislähetyksiä ohjelmiston sisällä on yhdeksän kappaletta kestoaltaan kahdesta viiteen minuuttia.

Uutis- ja ajankohtaisreportteri tekee juttuja joko suorana tai taltioituina radion ohjelmavirran sisällä oleviin makasiinijuttupaikkoihin. Aiheita kierrätetään tarvittaessa monimediaalisesti myös televisioon ja radioon sekä niistä tehdään artikkeleja internet-palveluun. Moniosaaja-toimittajan työ kuuluu osaksi tätä roolia.

On-line-toimittaja ylläpitää ja kirjoittaa artikkeleja internet-palveluun yle.fi/satakunta. Yleensä online-toimittajaa kirjoittaa juttuja muiden toimittajien keräämän tai lehdistötiedotteista kootun sisällön pohjalta.

Tuottaja ja uutispäällikkö osallistuvat suunnittelun, päätöksenteon ja työnohjauksen lisäksi myös varsinaiseen ohjelmatyöhön. Toimituksen päällikkö vastaa toiminnan kokonaisuudesta.

4.2 Moniosaajan arkipäivä Yle Satakunnassa

4.2.1 Toimituksen aamupalaveri

Moniosaaja-toimittajan normaali arkipäivä lähtee liikkeelle yleensä toimituksen yhteisestä aamupalaverista, jossa käydään läpi tuleva päivä ja annetaan yleisluontoinen palaute edellisen päivän töistä. Kaikki alkavan päivän työtehtävät ja juttuaiheet käsitellään koko toimituksen kesken läpi. Käytäntö on toimiva, koska tilanteessa saattaa viritä myös kallisarvoista sisältökeskustelua aiheesta. Usein sisältökeskustelusta nousee esiin täysin uusia näkökulmia aiheeseen. Palaveri on luonteeltaan siis myös eräänlainen aivoriihi.

Aamupalaverin pohjana käytetään tuottajien ja uutispäällikön tekemää suunnitelmaa koko viikon aiheista. Suunnitelma on läpinäkyvä kaikille Yleisradion uutis- ja ajankohtaistoimituksille, joten myös muut toimitukset tietävät, mitä toiset aikovat tehdä minäkin päivänä.

Palaverissä selviää päivän aiheiden aikataulullinen juoksutus eri välineissä. Moniosaaja-toimittaja saa viimeistään tässä tilaisuudessa tilauksen ja deadlineen jutuista eri välineisiin.

4.2.2 TV-juttu yksintehtynä työprosessina

TV-juttua tekevältä moniosaaja-toimittajalta odotetaan valmiita juttuja kaikkiin välineisiin. Termi versiointi tarkoittaa samasta aiheesta tehdyn journalistisen työn muokkaamista eri välineisiin ja käyttötarkoituksiin sopivaksi.

Perusolettama televisiojutun tekijälle on, että samasta aiheesta versioidaan varsinaisen pariminuuttisen televisiojutun lisäksi myös lyhemmät versiot alue-tv-uutisten toiseen lyhyempään sähkölähettykseen. Tämän lisäksi versioidaan televisiojutun versio tilauksesta myös valtakunnalliseen verkkoon.

Radion puolella aiheesta valmistellaan 3-10 minuutin mittainen ajankohtais- eli makasiinijuttu. Toteutustapoja makasiinijutulle on useita. Yleisin toteutustavoista lienee perinteinen kysymys-vastaus-haastattelu. Näiden lisäksi radiouutisiin versioidaan aiheesta usein sähkö ja jutusta radiouutisversio.

Internet-palveluun kirjoitetaan artikkeli joko online-toimittajan avulla tai itsenäisenä työnä aikatauluista riippuen.

Lopuksi toimittaja vielä arkistoi juttuaan varten kuvaamansa materiaalin palvelimille mahdollista tulevaa käyttöä varten.

Taulukko 1. Yleisimmät aiheesta tehtävät versiot

versio	väline
Juttu	Televisio
Sähkekuvitus	Televisio
Satanen	Televisio
Liidikuva+teksti+tikkeri+otsikkokuva	Televisio
Juttu	Radio
Makasiinijuttu	Radio
Sähkö	Radio
Efekti	Radio
Juttu	Valtakunta televisio
Materiaali	Valtakunta televisio
Juttu	Arkisto
Materiaali	Arkisto
Nettiartikkeli	Internet
Nettivideo	Internet

Taulukossa 1 listattujen versioiden toteuttaminen yhdessä päivässä vaatii tiukkaa etukäteissuunnittelua ja työn jaottelamista. Yle Satakunnassa työn tekemiseen varataan yleensä kaksi päivää aikaa.

Taulukko 2. Moniosajaan työpäivän perusrunko

Aiheen toteuttamisen perusrunko			
1. Päivä		2. Päivä	
Klo 9-10	Aamupalaveri	Klo 9-13	Materiaalin keruu
Klo 10-13	Aiheen tutkiminen	Klo 13-15	Käsikirjoittaminen
Klo 13-15	Puhelinhaastattelut+aikataulujen sopiminen	Klo 15-16	Editointi+versiointi (radiouutinen+mak)
Klo 15-17	Aiheen jäsentäminen valmiiksi uutiseksi seuraavaan aamuun (radio+netti)	Klo 16-17	Televisiojutun viimeistely + versiointi ja lähetys eteenpäin
		Klo 17-18	Arkistointi

Televisiojuttua tekevä moniosaja-toimittaja aloittaa aiheen journalistisen tutkimisen ja toteutuksen suunnittelun pääsääntöisesti jo päivää ennen jutun ulostuloa. Aikataulujen suunnitteluun, haastattelujen sopimiseen ja aiheeseen tutustumiseen varataan aikaa yksi päivä, jolloin juttuaiheesta muokataan myös ensimmäinen ns. lähtöuutinen seuraavan päivän aamu-uutisiin. Aamulla aiheesta julkaistaan yleensä sähke ja efekti radioissa sekä artikkeli internetissä. Toimittaja on siis journalistisesti yleensä melko tarkkaan pureskellut juttuaiheensa jo silloin, kun hän lähtee seuraavana päivänä kuvaamaan ja haastattelemaan kentälle. Televisiojutun materiaalin keräämiseen käytetään toisen päivän aamupäivä ja lopulta iltapäivä käytetään käsikirjoittamiseen, editointiin ja aiheen loppujen versioiden versiointiin eri välineisiin.

Taulukko 2 perustuu henkilökohtaiseen näkemykseeni moniosaja-toimittajan päiväjuoksutuksesta ja perusrungosta. Aiheesta ja tekijästä riippuen perusrunko saattaa muuttua tästä paljonkin; Joidenkin pitää varata editointiin enemmän aikaa, kun taas joillakin käsikirjoittaminen vie ajasta suurimman osan. Lisäksi aikataulut elävät eri tilanteiden mukaan ja niitä voidaan soveltaa aika rankastikin.

Kyseinen päiväjuoksutuksen perusrunko on ollut käytössä Yle Satakunnassa pari vuotta. Ennen tätä televisiojutun tekijät tekivät työt joiltakin osin yhden päivän aikana. Työmäärän jakamiseen kahdelle päivälle päädyttiin pääosin laadullisten, määrällisten, mutta myös työssä jaksamisen vuoksi.

Moniosaaaja-toimittajan työmäärä on lisääntynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana paljon. Kahden päivän mallin on koettu parantaneen jaksamista ja myös juttujen journalistista laatua.

4.3 Yksintekeminen aluetoimittajan voimavarana ja kahlitsijana

Monimediaalinen toimitustyö sitoo moniosaaaja-toimittajan tekemään montaa työtehtävää samanaikaisesti. Eri versioiden journalistinen pohdinta sekä aiheiden visualisointi tapahtuu yleensä toimittajan omassa päässä samanaikaisina rinnakkaisina ajatusprosesseina.

TV-jutun journalistisesta sisällöstä päättäminen on perinteisesti kuulunut toimittajalle. Kuvaajan tehtävänä on ollut toteuttaa toimittajan visuaalinen näkemys jutusta ja tarjota omia kuvajournalistisia näkemyksiään jutun tueksi toimittajan käyttöön. Kuvaajan ja toimittajan välinen suhde vaatiikin paljon luottamusta. Mitä pidempi yhteistyö on ollut, sitä hedelmällisempää yhteistyö myös on.

Pitkä työhistoria yksintekijänä voi johtaa siihen, että toimittajan ja kuvaajan väliset parityöskentelytaidot ovat jääneet vähäisiksi tai jopa toissijaisiksi ammatillisesti ajateltuna. Omalla kohdallani tämä on johtanut siihen, että journalistista päätäntävaltaa tai -vastuuta on ollut vaikea luovuttaa eteenpäin työparina toimivalle kuvaajalle tai leikkaajalle. Tällaisissa tilanteissa yksintekeminen kahlitsee toimittajaa pitämään kaikki langat omissa käsissä, vaikkei sille olisi todellista tarvetta. Samanlaisista kokemuksista kertoo myös Tapio Termonen:

Koen itse olevani huono tekemään ryhmätyötä. Jos on kuvaajan kanssa liikkeellä, niin olen huomannut, että nopeassa tilanteessa en osaa sanoa, vaan olen jo mennyt kameran kanssa itse. Sormet syyhyävät tehdä nopeassa touhussa sitä itse. Kuvaamisessa pelisilmä on tärkeä, että on tilanteessa. Jos tilanteessa alkaa selvittämään, että tuolla on nyt tilanne, niin se tilanne on silloin jo mennyt. (Termonen 2013)

Termosen edellä kuvaama tilanteen hallinta esimerkiksi haastattelutilanteessa saattaa olla erittäin haastavaa, jos ympäristössä on erityisen paljon huomioitavaa. Tällöin jutunteko saattaa muodostua ylivoimaiseksi tehtäväksi yksintekeväälle toimittajalle. Akuutti tilanne voi olla jo ohi, jos tekee vaikkapa pitkän radiohaastattelun väärään aikaan. Pelisilmä pitää olla kunnossa.

Vilkkaissa tilanteissa haastateltavien hallinta voi olla erittäin haastavaa. Toimittajan keskittyessä kuvituskuvan kuvaamiseen haastateltava saattaa yllättäen karata tilanteesta, jolloin jutunteon keskeinen sisältö voi olla menetetty kokonaan. Suoran radiolähteyksen tekeminen vilkkaasta tilanteesta on kaikkein haastavinta, koska silloin lähetys sitoo toimittajan yleensä pitkäksi ajaksi ulos tilanteesta ja sen seuraamisesta.

TV-juttu rakentuu, tai sen ainakin pitäisi rakentua kuvien kautta. Jutun kuvallinen visualisoiminen alkaa heti jutunteon alkuvaiheista lähtien, vaikka edessä olevasta kuvaustilanteesta olisi vielä vain vähän tietoa. Timo Hytösen haastattelemat moniosajat kertovat, miten aiheen kuvallinen suunnittelu ja prosessoiminen alkavat heti aihevalinnan jälkeen. Näin haastatteluhetkellä 39-vuotias toimittaja kuvaili omaa ajatusprosessiaan:

Esimerkiksi, jos mä nyt menen johonkin, lähtökohtakin on se, että mä en voi pelkästään ajatella sitä sisältöä, vaan mun täytyy nähdä se kuvina se juttu. Jos mää oon kuvaajan kanssa liikkeellä, niin sehän ehdottais jotain kuvia mulle, mutta kun mä - mullon joku lähtökohta - niin mä näen sen ensin kuvina sen jutun ja miten ne leikkaantuvat. Ja sitten se sisältö on myös tietenkin tärkeä mutta, sillai ne limittyvät, jo ja ihan heti. (Hytönen 2010, 188)

Yksintekemisen voima tulee mielestäni esiin siinä, että omassa päässä syntyvät kuvalliset ideat syntyvät suoraan juuri jutun journalistiseen kontekstiin. Kuvaustilanteessa yksintekevä toimittaja voi hoksata aivan uuden ajatuksen jutun sisältöön tai voi pyrkiä hakemaan juuri sellaisia kuvakulmia, mitä on jo aiemmin visioinut ja joiden leikkaantumistakin hän on jo etukäteen miettinyt.

Moniosaaminen voi olla mielestäni journalistille mahdollisuus koostaa omat ideansa jutuksi juuri sillä tavalla, jonka hän on etukäteen tai kuvaustilanteessa suunnitellut.

Kuvien sisällön tunteminen on avainedellytys onnistuneelle tv-jutulle, jossa tarina ja kuvat tukevat toisiaan.

4.4 Käsikirjoittaminen moneen välineeseen

Hyvä uutisjuttu on maksimissaan kaksi minuuttia pitkä. Asiat täytyy tiivistää, ne pitää osata kertoa lyhyesti ja iskevästi ja niin, että teksti toimii kuvan kanssa. (Malhotra 2013)

Käsikirjoittaminen on hyvän uutisjutun perusedellytys. Televisiojutun käsikirjoitus koostuu juonnosta, toimittajan puheesta ja haastateltavan puheesta. Lisäksi käsikirjoitukseen merkitään juttuun liitettävät tekstiplanssit, kuten haastateltavien nimet. Näitä kutsutaan nimellä TG (tegu), joka tulee sanoista "Text Generator". Myös rytmittävät tehosteet kirjataan ylös käsikirjoitukseen.

Jokaisella aiheesta tehtävällä versiolla on oma käsikirjoituksensa. Käsikirjoitus voi kuitenkin olla erimuotoinen eri välineissä. Esimerkiksi radion makasiinijutussa käsikirjoitukseksi riittää usein pelkkä juonto ja juttua myyvä liiditeksti. Versioiden käsikirjoituksia voidaan hyödyntää myös toistensa kanssa ristiin.

Käsikirjoitus kirjoitetaan lopulliseen muotoonsa vasta, kun kaikki jutun materiaali on kerätty. Toimittaja on voinut kuitenkin luonnostaa käsikirjoitustaan jo jutun teon alkumetreiltä asti. Toimittaja purkaa käsikirjoitukseen ne haastateltavan vastaukset, joita hän aikoo käyttää jutuissaan. Tätä kutsutaan litteroinniksi.

Litteroinnilla, eli vastausten auki kirjoittamisella saadaan monta hyötyä. Käsikirjoituksen pohjalta esimerkiksi nettiartikkelin voi muokata aiheesta helposti. Nettijuttua kirjoittaessa on hyvä kuitenkin huomata, että televisiojutun puhuttu teksti ei välttämättä toimi nettijutun luettuna tekstinä, joten sitä tulee muokata luettavammaksi. TV-jutussa olisikin hyvä kirjoittaa korvalle.

Haastattelujen litterointi auttaa myös uutisten lukijaa seuraamaan juttua tai tekemään sen pohjalta omia muokkauksia jutun juontotekstiin. Litteroidusta tekstistä haastattelun tai esimerkiksi radion uutisefektin sisältö selviää uutisen lukijalle nopeasti.

4.5 Sosiaalisen median integraatio

Sosiaalinen media on muodostunut tärkeäksi työkaluksi niin toimittajille, kuin toimituksillekin. Sosiaalinen media on toimittajalle yksi tärkeä tietolähde muiden joukossa. Yksittäisissä uutisissa some voi nousta jopa tärkeimmäksi tietolähteeksi. Kansalaisjournalismin yleistyessä kansalaisten someen lähettämät havainnot ympäristöstä voivat olla tärkeä osa uutistapahtuman kokonaiskuvan luontia.

Timo Hytösen mukaan tsunamionnettomuus vuonna 2004 osoitti maailman ja median käyttötapojen muuttuneen. Kun perinteinen media ei kyennyt tavanomaisten institutionaalisten lähteittensä kautta palvelemaan tiedontarvetta, yleisö siirtyi tietoverkkoon ja käytti massiivisessa mitassa matkapuhelimia. Samalla nähtiin myös ryntäys perinteisen uutismedian uusien tietoverkkopalvelujen pariin. Tsunamikatastrofi ja sitä seurannut uutisointi herätti media-alan yritykset, uutistoimitukset ja uutistoimittajat ruusuksen unesta. Tsunamionnettomuus ja sitä seurannut kritiikki muuttivat pysyvästi uutismedian suhtautumista tietoverkkoon. Mediatilat alkoivat ensi kertaa ajatella tietoverkkoa ensisijaisena uutismedianä. Ylen, MTV3:n ja Nelosen uutistoimituksilla oli ilmiselviä vaikeuksia suhtautua tietoon, joka tuli epävirallisen uuden kansalaismedian tai kansalaislähteiden kautta. (Hytönen 2010, 24-25)

Täällä koto-Suomessa Tapani-myrsky vuonna 2011 oli taas hyvä esimerkki sosiaalisen median voimasta. Tapani-myrskyn jälkeisessä tilanteessa viranomaisten omat kanavat takkuilivat, joten viranomaiset joutuivat turvautumaan osin median luomaan kokonaiskuvaan tilanteesta. (Tuomi 2013) Sosiaalinen media auttoi yhtenä tietolähteenä luomaan tilanteesta kokonaiskuvaa, kun viranomaisilta saatu tieto oli niukkaa. Poikkeustapauksissa kansalaisten esimerkiksi sosiaaliseen mediaan lähettämillä tiedoilla on suuri merkitys kokonaiskuvan luomisessa.

Parhaillaan media etsii uusia ulottuvuuksia sosiaalisen median hyväksikäyttöön. Tästä hyvä esimerkki on syksyllä 2013 käyty Ulvilan murhan reaaliaikainen seuranta mm. mikroblogipalvelu Twitterissä. Yle Satakunnan toimittajat ovat välittäneet suomalaisia laajasti kiinnostavasta ja puhuttavasta murhaoikeudenkäynnistä tuoreeltaan tietoa Twitteriin. Samaa palvelua ovat käyttäneet muiden mediatalojen palveluksessa olevat toimittajat.

Oikeussalitwiitit ovat herättäneet keskustelua puolesta ja vastaan. Satakunnan Kansan kokeneen rikos- ja oikeustoimittajan Harri Aallon mukaan aikaisemmin mm. urheilutapahtumista tutuksi tullut tekstimuotoinen live seuranta on käytössä Suomessa oikeudenkäynnissä nyt ensimmäistä kertaa. Aallon mielestä live seurannan nopeusvaatimukset luovat kokeneellekin rikostoimittajalle paineita julkaista oikeudenkäynnin kannalta merkityksetöntä tietoa. Live seuranta tuo kuitenkin uutisten kuluttajan tapahtumien keskipisteeseen. Live seurannan ominaisuutena on se, että siinä välitetään suurin piirtein kaikki mitä oikeudenkäynnissä tapahtuu. (Aalto 2013)

Omalta osaltani olen kokenut, että Ulvilan murhaoikeudenkäynnin Twitter-seuranta on haastavaa juuri nopeiden julkaisupäätösten takia. Toimittajan on päätettävä nopeasti, onko tieto julkaistavissa. Lähtökohtaisesti oikeudessa käsitellyt asiat ovat julkisia, ellei toisin määrätä. Se ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki tiedot ovat julkaisukelpoista. Toimittajaa sitoo lain lisäksi myös alan moraaliset säännöt, joita on pyritty määrittelemään journalistiliiton luomissa journalistin ohjeissa. Alan moraalin noudattaminen ja journalistin ohjeiden tunteminen helpottaa nopeiden julkaisupäätösten tekemistä olennaisesti.

Yle Satakunnan osalta Ulvilan murhaoikeudenkäynnin netti uutisoinnin nopeus on perustunut pitkälti oikeustalolta lähetettyihin twiitteihin, joten Twitteriä voidaan pitää myös toimitusprosessin apuvälineenä. Oikeussalista lähetettyjä twiittejä on seurattu toimituksen online-deskissä, jossa vuorossa oleva on-line-toimittaja on kirjoittanut twiittien perusteella varsinaisen netti uutisen oikeudenkäynnin etenemisestä Yle Uutisten nettisivuille. Twiitit ovat olleet tärkeä väline myös Satakunnan Radion juontajille, jotka ovat voineet raportoida niiden perusteella oikeudenkäynnin kulkua suorassa radiolähetyksessä. (Viljanen 2013)

Kokemukseni ja ajatukseni mukaan twiitit ovat toimineet myös eräänlaisena avoimena muistivihkona. Niistä on ollut suuri hyöty, kun olen päivän päätteeksi kirjoittanut oikeudenkäynnistä raporttia radio- tai televisiouutisiin. Twiittien 140 merkin pituusrajoite on kuitenkin muistivihossa huono ominaisuus. Olen huomannut, että ylipitkien viestien lyhentäminen on vienyt huomioni oikeudenkäynnin seuraamiselta.

Ulvilan murhan oikeudenkäynnin tekstimuotoisen live seurannan taustalla ovat oikeuden puheenjohtajan linjaukset oikeudenkäynnin taltioimisesta. Puheenjohtaja on antanut kuvata oikeudenkäyntiä ainoastaan ennen istunnon alkua muutaman minuutin ajan. Itse istunnon taltioiminen tai kuvaaminen äänittämällä tai kuvaamalla on ankarasti kielletty. Mobiili nettiyhteys oikeussalissa kuitenkin sallitaan, joten toimittajat voivat käyttää joko kannettavia tietokoneita, tabletteja tai älypuhelimia uutisten kirjoittamiseen ja edelleen lähettämiseen. Mielestäni ratkaisu on oikea, koska Suomen oikeuslaitos ansaitsee sen kunnioituksen ja arvon, ettei oikeudenkäyntejä aloiteta viihteellistämään esimerkiksi Pohjois-Amerikan esimerkein.

Ulvilan surman oikeussalitwiitit ovat yksi esimerkki siitä, miten sosiaalista mediaa voi käyttää hyväkseen toimitusprosesseissa ja miten some integroituu yhdeksi julkaisuvälineeksi toimittajan työssä. Tulevaisuudessa integroituminen merkitsee somen käyttöä osana jutun teon prosesseja. Uskon, että uutistiedon välittäminen ensitietona sosiaalisen median kautta kasvaa. Kansalaiset janoavat nopeaa tietoa ja ovat jo tottuneet ja tottuvat yhä enemmän saamaan ensitietoja sosiaalisen median välityksellä.

Matkaviestinten mukana sosiaalisen median sovellukset muotoutuvat suurella todennäköisyydellä reportterin perustyökaluksi, jolla viestitään suoraan omaan toimitukseen ja osallistetaan yleisöä eri uutistapahtumiin.

5 VAATIMUSTASO KASVAA – TEKIJÄT KERTOVAT

Tämän hetken arvion mukaan Yle Satakunta on selvinnyt lähes kaikilla Yleisradiossa käytössä olevilla mittareilla mitattuna suorastaan loistavasti monimediaalisuudesta ja

sen tuomista haasteista, vaikkakin tekijöiden haasteita ja vaatimustasoa on kasvatettu viimeisten vuosien aikana reilusti. Haluan tässä opinnäytetyössä esitellä myös niitä keinoja, jotka ovat tekijöiden mukaan olleet avainasemassa toimituksen nykyiseen menestykseen. Tätä varten olen haastatellut muutamia Yle Satakunnan avainhenkilöitä, joiden näkemykset asiasta ovat mielestäni tärkeitä.

Tekijät ovat yksimielisiä siitä, että moniosaajien ammattitaitovaatimus ja työmäärä ovat kasvaneet selvästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tässä valossa moniosaamisen kohtaamat ennakkoluulot näyttävät arveluttavilta, sillä olihan jo moniosaajan alkutaipaleella monella epäilyksensä siitä, kykeneekö moniosaaja suoriutumaan kaikista hänelle annetuista tehtävistä. Tämän päivän tiedoilla tuo pelko on osoittautunut turhaksi, koska kymmenessä vuodessa sekä työn laadun, journalistisen tason ja työn määrän nähdään kasvaneen huomattavasti Yle Satakunnassa. Asia käy selvästi ilmi näistä haastatteluista, joita tein tätä opinnäytetyötä varten.

5.1 Tutkimusmetodi

Opinnäytetyön tutkimuksellinen aineisto perustuu pitkälti aktiiviseen osallistuvaan havainnointiin, jota olen harjoittanut tutkimuksen kohteena olevan työyhteisön jäsenenä noin kymmenen vuoden ajan.

Tutkivasta toiminnasta kirjoittanut Pirkko Anttila näkee, että suoralla havainnoimisella saadaan tarkkoja ja keskenään vertailtavia asiasisältöjä ja käyttäytymistä koskevia ulkopuolelta havaittavia tietoja. Suoran havainnoimisen ongelma kuitenkin on, ettei sillä saada kerättyä pinnan alle jäävää ymmärrystietoa. Havaintojen rekisteröimiseen saatetaan vaikuttaa havainnoitsijan oma psyyke, mieltymykset, ennakkoluulot ja tutkimustulosodotukset. Triangulaation vahvistamiseksi Anttila suosittelee tiedon keräämistä myös muulla tavalla, esimerkiksi haastatteluin. (Anttila 2006, 193)

Hain vahvistusta omille havainnoilleni puolistrukturoiduin teemahaastatteluihin, jotka toteutin syys-lokakuussa 2013. Haastattelin neljää Yle Satakunnan kokenutta työntekijää, jotka kertoivat miten heidän mielestään moniosaaminen on kehittynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana ja mitä sillä on saatu aikaan. Kaikki neljä haastateltavaa

ovat pitkän Yle-historian omaavia henkilöitä, jotka ovat nähneet Ylen työkulttuuria jo ennen moniosaajuuden aikaa.

Valmistelin teemahaastatteluja varten kysymykset etukäteen (LIITE I), joihin haastateltavat saivat tutustua noin viikkoa ennen haastatteluja. Haastattelujen kestot vaihtelivat puolesta tunnista reiluun 50 minuuttiin. Haastattelut tallensin äänitallentimella äänitiedostoiksi, jotka ovat omassa hallussani. Journalistina litteroin tallenteista vastaukset vain niiltä osin kun katsoin tarpeelliseksi, eli poimin vastauksista mielestäni mielenkiintoisimmat osaksi tätä työtä ja omaa pohdintaani.

Haastattelujen analyysissä pyrin kiinnittämään huomiota siihen, miten tekijät pohtivat moniosaajuutta suhteessaan omaan työhönsä. Edustaako tekijöiden suhtautuminen moniosaamiseen journalismin profession puolustusta vai hakkerielitististä näkökulmaa? Kysymysasettelu tukee mielestäni molempia katsantokantoja.

Vastausten kokoamisessa yhteen pyrin vuoropuheluun haastateltavien kanssa. Esitän oman näkemykseni ja tulkintani vaatimustason kasvusta ja Yle Satakunnan asemasta journalistisella kentällä ja pyrin löytämään vastauksista tukea näkemyksilleni. Toivon, että haastattelun ja pohdinnan kokonaisuus muodostaa kuvan siitä, miten Yle Satakunnassa moniosaaminen tänä päivänä nähdään.

5.2 Monimediaalisuus tekijöiden silmin

Radion, television ja internetin yhtäaikainen tekeminen on sulautunut hyvin yhteen Yle Satakunnan toimituksen työprosesseissa. Toisaalta monimediaalisuus koetaan vielä yli kymmenen vuoden harjoittelun jälkeen tuoreeksi asiaksi, joka vaatii yhä opettelua. Toiminnan muutos on ollut pysyvää, minkä vuoksi myös toimitusprosessien keskinäinen suhde on muuttunut kymmenen vuoden aikana.

Kyllä ne on sulautunut hyvin yhteen. Tietysti kysymys on siitä, kuinka paljon on voimavaroja. Meillähän paljon yhdistellään, et saattaa kaikkiin kolmeen sama henkilö tehdä. Toisaalta sit taas nettiin on oma vastuhenkilönsä, joka istuu siinä on-linessä.

Siinä on vielä opettelua, koska kokonaisuus on tuore asia. Sanoisin, että ne sulautuu tänä päivänä kovinkin hyvin. (Termonen 2013)

Radion merkitys osana prosessia on yhä korostunut Yle Satakunnan monimediaalissa ympäristössä. Yksiselitteisesti radio koetaan edelleen Yle Satakunnan päämediaksi, vaikkakin muiden välineiden osuutta ei selvästikään haluta alistaa radiolle. Tätä perustellaan mm. yleisösuhteella.

Radio on meillä ykkönen. Se lähtee pelkästään siitä ajatuksesta, että koko Yleisradion kentässä Radio Suomi on meidän lippulaiva. Kolme mediaa ovat kuitenkin lähentyneet viimeisten vuosien aikana merkittävästi johtuen siitä, että on pitänyt ottaa käyttöön uusia työkaluja journalistiseen suunnitteluun. (Kunttu-Kauppi 2013)

Radion merkityksen korostumiseen liittyvät vahvasti tekijän omat tunteet ja mieltymykset, sekä työntekijän oma työhistoria. Vaikka toimittajat tekevät jokaiseen välineeseen sisältöjä, usein yksittäinen väline muodostuu ”lempivälineeksi”, johon sisällöntuottaminen koetaan muita välineitä mielekkäämmäksi.

Kyllä se (radio) mun mielestä on yhä meidän päämedia. Koen että meidän kuuluu pitää radiota päämedian ja tuoda niitä muita siinä rinnalla.” (Termonen 2013)

Vaikka teen itse kaikkia, silti pidän edelleen, että radio on runko, josta lähtee kaksi muuta. (Pitkonen 2013)

Yksi Yle Satakunnan toimintaa määrittelevä selkeä arvovalinta on noussut ratkaisuksi peruskysymykseen, miten toimitus on kyennyt vastaamaan monimediaalisuuden haasteisiin. Yksi vahva perusta onnistumiselle on ollut osaamisen levitys laajalle toimituksessa. Kun aikaisemmin toimituksessa on ollut yhdestä kolmeen moniosaajaa, nyt on kaksinkertainen määrä toimittajia, jotka kykenevät yksintekemiseen monessa eri välineessä. Se on helpottanut olennaisesti töiden suunnittelua ja työn kuormittavuutta.

Silloin, kun aloiteltiin moniosaajan työtä, niin silloin meillä oli vain yksi henkilö, joka teki sitä vuoroa joka päivä. Nyt osaamisen laajentuminen on tuonut mukanaan sen,

että tätä todella rankkaa ja vaativaa työtä ei tarvitse tehdä joka päivä. Toisaalta vaatimustason nousussa uuden opettelun motivointi on ollut keskiössä. On oikeasti keskitytty siihen, että nämä henkilöt kaipaavat tukea ja koulutusta ja osaamista, että he pystyy tekemään tämän työn. (Viljanen 2013)

Tästä myllystä ei selviä, jollei koulutusta olisi lisätty. (Kunttu-Kauppi 2013)

Osaamisen levittämisen nähdään myös parantaneen toimituksen ilmapiiriä ja kollegoiden keskinäistä arvostusta. Jaottelua televisio- ja radiotekijöiden tai uutis- ja ajankohdistekijöiden kesken ei enää ole, vaan työvuoroja jaetaan sujuvasti toimituksen sisällä ydinosaamisalueesta riippumatta.

Täällä kaikkien töitä arvostetaan, ja osaamisen levittämisellä jengi tuntee, että kun menen tähän vuoroon ja tiedän mitä tähän kuuluu, niin se on tuonut sisäistä arvostusta ja sillä on ollut hirvittävän positiivinen vaikutus työyhteisöön. Sitä kautta ollaan saatu sitä yhteen puhaltamista. (Kunttu-Kauppi 2013)

Työnjohdon mukaan toinen keskeinen toimituksen onnistumiseen liittyvä ratkaisu on ollut se, että toimituksen työntekijät on arvioitu erilaisiksi yksilöinä ja kunkin osaaminen ja kyky toimia erilaisissa tehtävissä on huomioitu. Työntekijöitä ei ole yritetty laittaa siihen samaan moniosaajan muottiin, jossa määritellään tietyt osaamisvaatimukset ja työtehtävät. Moniosaajan roolia on siis lavennettu eri persoonille sopiviksi ja työtaakkaa on jaettu henkilön osaamiskyvyn mukaan. Toisin sanoen moniosaamiselle on annettu tilaa kehittyä.

Yksi pystyy tekemään enemmän kuin toinen. Pitää pitää mielessä, ettei pakoteta ihmisiä samaan sapluunaan. Mietitään sen mukaan, mikä on luontevaa tämän ihmisen kohdalla. Sen mukaan pitää mitoittaa se työkuorma, mitä ihminen pystyy tekemään. (Viljanen 2013)

Tässä taiteillaan kahden maailman välillä. Pyrimme jakamaan työt niin, että tarvittaessa jutun tekemiseen osallistuu radion ja television tekijä, mikä on lähtökohta. Meillä on Yle Satakunnassa erittäin korkea YYA-taso, eli apua saa, kun sitä pyytää. (Kunttu-Kauppi 2013)

5.3 Alueuutisista valtakunnan verkkoon

Aluetoimitukset Yle Uutisten alaisuuteen vienyt organisaatiomuutos toi mukanaan tiiviin yhteistyön Pasilan uutistoimituksen kanssa. Alueiden panosta valtakunnallisen sisällön tuottamiseen korostettiin uudistuksessa runsaasti. Tämä johti siihen, että alueilta odotetaan nyt vahvaa panosta koko Ylen päivittäisen uutisagendan luomisessa. Se vaikutti olennaisesti myös moniosajien vaatimustasoon.

Koko uutisten organisaation muuttaminen vaikuttaa vaatimustason nousuun. Kun alueet ujutettiin osaksi Yle Uutisten suurta perhettä. On hyvä päätös, että on yhtenäistetty ja saatu sillä tavalla uutiskone hengittämään samaan tahtiin. (Kunttu-Kauppi 2013)

Alueellisen ja valtakunnallisen uutisen yhteensovittamisen pelättiin aluksi tuovan suuria haasteita toimittajan työnkuvaan. Etenkin näkökulmien valinta askarrutti toimittajia. Pohdittiin, pitääkö alueellisen näkökulman lisäksi uutisesta tehdä vielä valtakunnallisen näkökulman versio, mikä olisi lisännyt toimittajan työmäärää olennaisesti.

Tätä pelättiin, silloin kun organisaatiomuutos tuli, että pitääkö valtakuntaan tehdä ihan oma versionsa ja mitä pitää valtakunnan juttuun tehdä. Puolen vuoden siirtymäajan jälkeen siihen päästiin käsiksi ja käytännössä valtakunnan versio ei poikkea lainkaan siitä, mitä tulee ulos alueuutisissa. Tämä on ollut äärettömän hyvä koulu tv-uutisten tekijöille, koska kyllä alueen näkyvyyden ja meidän tuottaman materiaalin näkyminen valtakunnassa on ollut alueelle mannaa. (Kunttu-Kauppi 2013)

Uusia versioita valtakunnan lähetyksiin ei siis päätetty lopulta tehdä. Näkökulmia jutuissa pitää kuitenkin pohtia myös siltä kantilta, onko juttu menossa valtakunnallisiin uutisiin. Kriteerit ovat samat.

Jos juttu kelpaa aluelähetykseen, sen pitäisi mahtua myös valtakuntaan. Standardit eivät eroa, mutta valtakunnan jutut pitää tehdä vähän eri tavalla kuin puhtaasti alueellinen juttu. Pitää ottaa huomioon, että jutusta pitäisi saada irti niin inarilaisen kuin helsinkiläisenkin. (Viljanen 2013)

5.4 Uusi tapa toimia – journalismi tikun nokkaan

Edellä mainittu Yle Uutisten organisaatiouudistus lisäsi yhteistyötä eri toimitusten välillä erittäin laajalla skaalalla. Uutis-, urheilu- ja ajankohtaistoimitukset sekä tv:ssä, radiossa, että internetissä keskustelevat nyt toistensa kanssa välinerajoista riippumatta. Pasilassa alueiden ja valtakunnan yhteistyötä koordinoidaan keskitetysti. Tämä tuskin olisi mahdollista ilman suunnittelun avaamista eri toimitusten kesken.

Suunnittelulla on koettu olevan keskeinen merkitys siinä, että myös Yle Satakunta on kyennyt parantamaan journalistista otettaan ja merkittävyyttään. Yhteinen suunnittelu on pakottanut eri toimitukset miettimään uutistuotantoaan huomattavasti aikaisempaa tarkemmin, minkä tulos on näkynyt parempana journalismina. Nyt uutispäällikkö suunnittelee edellisellä viikolla seuraavan viikon perusrungon, kun aikaisemmin toiminnan suunnitelmallisuus puuttui lähes täysin. Kyseessä on oikeastaan kokonaan uusi tapa toimia, mikä mullisti toimituksen tekemisen tason etenkin journalistisesti ajateltuna.

Muistan, että oli sellaisia aamukokouksia, joissa mietittiin, mikä tämän päivän tv-aihe vois olla. Aivan järkyttävää. Ollaan saatu kunnon päiväsuunnitelma ja mikä tärkeämpää, kunnon viikkosuunnitelma ja pidemmällekin, joka helpottaa huomattavasti päivän käynnistämistä ja koko viikon elämää ja kaikkien meidän elämää. Ihan mieletön muutos. (Pitkonen 2013)

Suunnittelun lisäksi konkreettinen parannus on ollut se, että Yle Satakunnan johtoryhmää pienennettiin, mikä vapautti lisäkäksi varsinaiseen journalistiseen työhön. Toimituksen päällikön lisäksi johtoryhmään kuuluvat tällä hetkellä yksi tuottaja ja uutispäällikkö, kun aikaisemmin tuottajia oli kaksi. Tämä on tietenkin lisännyt työmäärää ja vastuuta myös johtoportaalle, mutta tästä huolimatta uudistuksen koetaan onnistuneen.

Tällä hetkellä toimituksessa koetaan, että journalismi on vihdoinkin nostettu tikun nokkaan ja Yle Satakunta kykenee luomaan myös omaa uutisagendaa. Tämä on noteerattu myös muualla, esimerkiksi kilpailijat ovat huomanneet muutoksen journalistisessa sisällössä.

Ainahan journalismi on tikunnokassa. Omasta mielestäni ollaan päästy eteenpäin viimeisen kahden-kolmen vuoden aikana. Ollaan nostettu vahvasti meidän oma agenda. Se tarkoittaa, ettemme juokse pakonomaisesti erilaisissa infoissa. Journalistiset sisällöt syntyvät tämän toimituksen sisällä. Ideointi on todella kovalla tasolla. Erityisen iloinen olen siitä, että tarvittaessa meillä on ollut pienistä resursseista huolimatta aikaa tehdä tutkivaa journalismia, joka on aika harvinaista.

(Kunttu-Kauppi 2013)

Organisaatiomuutoksen kanssa samaan aikaan tehty toimituksen remontti osui ajallisesti mahtavaan saumaan. Avokonttori antoi uudelle toimintatavalle lisäpotkua. Remontin jälkeen toimitus kokee elävänsä työympäristössä, missä on helpompi kommunikoida keskenään.

Se liittyy koko ajan parantuvaan keskustelukulttuuriin. Yhdessä tekeminen kehittää journalismia. Se ei ole enää sitä, että heitetään luu yhdelle toimittajalle, vaan väitän, että toimittajalla on aikamoinen tukiverkko tässä ympärillä. Se jos joku kehittää journalismia monelta eri puolelta. (Viljanen 2013)

Avoin keskustelukulttuuri ja töiden levittäminen laajalle on tuonut mukanaan terveen työilmapiirin, mikä on lisännyt toisten arvostamista. Tunnustusta työstä annetaan nyt molemmin puolin sekä työnjohdolta toimittajille, että myös toimittajilta työnjohdolle.

Kyl se paljon henkilöityy ja organisaatio on luotu niin, että oikeat ihmiset suunnittelee. Suunnittelun osuus on korostunut, mikä tuo tullessaan niitä mahdollisuuksia, mitä on. Työnjohdolla on iso merkitys tuossa. (Termonen 2013)

5.5 Työn kuormittavuus

Haastateltavien mukaan työn kuormittavuus on kasvanut selvästi viimeisen kymmenen vuoden aikana, vaikka jo alkuvaiheessa epäiltiin moniosaajien kykyä suoriutua kaikista tehtävistään. Työvaiheita eri välineisiin on jo niin paljon, että toimittajilla on vaikeuksia muistaa niitä kaikkia.

Onhan meille tullut vuosien saatossa enemmän lähetysaikaa. Erilaisten versioiden tekeminen on lisääntynyt merkittävästi. Joskus pitää pistää ruutupaperil muistii, että itse saa ruksata sieltä, että olen tehnyt jonkun vaiheen työstä. Ettei sitten käy niin, kun on lähdössä kotiin, että jokin versio on unohtunut tehdä. (Termonen 2013)

Moniosajaan työtahti on siis yhä kiristynyt. Kiireessä toimittajat joutuvat tekemään nopeita valintoja, minkä uskotaan vaikuttavan työn lopputulokseen.

Kiire on kasvanut, mikä on aiheuttanut ainakin itselle sen, että joskus on halunnut hioa jotain juontoa tai jotain, ja on kiire seuraavaan välineeseen, niin siinä vaiheessa on tullut mieleen, että joskus tulisi parempaa eikä tulisi niin bulkkia ulos, mitä joskus tuntee tekevänsä. (Pitkonen 2013)

Työkuorman kasvusta huolimatta työnjohto kokee, että journalistinen laatu on parantunut Yle Satakunnassa.

Ehdottomasti se on parantanut sitä. Näiden uusien välineiden myötä, emme ole koskaan käyty tässä toimituksessa niin paljon keskustelua journalistisista linjanvedoista kuin nyt. Se on tavallaan pakottanut meidät siihen. Väitän, että journalistinen laatu on noussut sitä mukaa, mitä uusia välineitä on tullut lisää mukaan. (Viljanen 2013)

Tärkeä valinta on ollut, että toimittaja kokee kiirettä harvemmin. Rankan moniosaja-työvuoron harveneminen korkeintaan kahteen kertaan viikossa sekä työvuoron muuttaminen kaksipäiväiseksi on madaltanut työvuoron tuomaa painetta toimituksen moniosajille. Se on auttanut jaksamaan. Tämän on mahdollistanut osaamisen levitys usealle henkilölle, jolloin vaikkapa sairastelut tai lomat eivät läjitä töitä niin pahasti kuin ennen. Moniosaja on oppinut jopa nauttimaan kiireestä.

Jaa-a. Kai sitä on vaan tottunut sellaiseen suhteelliseen hektiseen menoon. Siinä viihtyy aika hyvin. Se on luonnekysymys, minä ainakin viihdyn kovassa actionissa. Se on itse asiassa ihan kiva työpäivä sellainen. (Termonen 2013)

6 MONIOSAAMISEN TULEVAISUUS

6.1 Teknologinen kehitys ja odotukset mahdollisuuksista

Teknologisen kehityksen rooli on edelleen suuri, kun tarkastellaan moniosaamisen tulevaisuutta. Juuri tällä hetkellä teknologinen kehitys on nytkähtämässä Ylessä jälleen eteenpäin, kun yhtiö pyrkii parhaillaan poistamaan teknisen laitteiston journalismille asettavia rajoja teemalla ”*onnistuminen on helppoa ja kivaa*”. Toimeen on ryhdytty, koska teknisten laitteiden toimivuus on saanut Ylen aluetoimituksilta paljon kielteistä palautetta. Niin myös Satakunnassa.

Me ollaan käyty vuosien taistelu esimerkiksi suorien lähetysten suhteen ja pelätty sitä, että tekniikka rajoittaa meidän tekemistä. Ei uskalleta ryhtyä johonkin projektiin, koska se on teknisesti liian vaikeata. En ole tyytyväinen siihen, missä nyt ollaan. (Viljanen 2013)

Olemme eläneet pari-kolme vuotta veden jakajalla. Osa välineistä on tuotu tuotantoon liian varhain, mikä on aiheuttanut päänsäivää ja haitannut journalistista työskentelyä. Kun yhtiössä on tosissaan herätty teknologian kanssa, jotta työkuorma helpottuisi, niin uskoisin, että asiassa tullaan pääsemään eteenpäin. Kehitystyö on jatkuvaa. (Kunttu-Kauppi 2013)

Laitteiden kehitystyössä moniosaajat odottavat, että nimenomaan yksintekeminen otettaisiin paremmin huomioon laitteiden suunnittelussa.

En väitä, että laitteet olisivat rikki tai huonoja, mutta niiden pitäisi toimia siinä päivärytmissä. Liian paljon on mukana remppeitä, joista joku käy johonkin ja joku toinen taas johonkin muuhun. Hyvässä lykyssä ollaan vielä kaupallisten markkinoiden ehdoilla, eikä ole esimerkiksi kenttää. Toivoisin, että se olisi räätälöity meidän tarpeeseen ja että ne olisivat idioottivarmoja. (Termonen 2013)

Jos työväline on huomaamaton ja toimii kuin pieni enkeli, niin sen parempi. (Pitkonen 2013)

Suorien lähetyksen osuuden odotetaan korostuvan tulevaisuudessa. Aluetoimitukset saavat syksyn 2013 aikana käyttöönsä ns. satelliittireput, joiden välityksellä mm. televisiokuvan lähettäminen suorana maastosta tulee mahdolliseksi. Lisäksi alueiden ohjelmansiirtoon tulee muitakin muutoksia, kun perinteinen ulkotuotannon analoginen lähetyshetki puretaan ja tilalle tulee digitaalinen ohjelmansiirto, missä ääntä, kuvaa tai muuta dataa voidaan siirtää joko matkapuhelinverkossa tai satelliittiyhteydellä eteenpäin lähetettäväksi.

Suorien lähetyksen tekeminen tulee osaksi aluetoimitusten arkea. Se on suurin muutos lähitulevaisuudessa. (Kunttu-Kauppi 2013)

Mielenkiintoista on myös seurata, missä aikataulussa uutisten HD-uudistus tulee, jota Yleisradio on nyt päättänyt vauhdittaa kanavillaan. Pelkona alueilla on, etteivät tietojärjestelmät ja muu tekniikka pysy HD-kuvan tarvitseman teknisten vaatimusten tasalla. Esimerkiksi tietoverkot tulevat kuormittumaan huomattavasti lisää, kun teräväpiirtoista videomateriaalia siirrellään pitkin Ylen tietoverkkoa Pasilan ja alueiden välillä.

6.2 Journalismin kehitys

Journalismin professioprojektin puolustuksessa on esitetty kriittisiä puheenvuoroja moniosaamiseen liittyvästä kiireestä, jonka on nähty olevan yksi suurin deprofessionalisuutta aiheuttava ja journalismin laatua nakertava tekijä toimituksissa.

Moniosaajan työnkuvaan kuuluu kuitenkin olennaisena osana kiire. On selvää, että kiire ei poistu moniosaajan arjesta. Tämä heijastelee toisaalta koko yhteiskunnan tilannetta. Journalistisen vaatimustason nousulle nähdään olevan yhä perusteita, kun muutoksen keskellä olevassa mediassa kehitetään yleisösuhdetta nykyistä interaktiivisempaan suuntaan.

En ainakaan näe mitään sellaista, että tahti ja määrä helpottuisi. Ehkä joillain teknisillä ratkaisuilla pystytään aikataulupaineita helpottamaan. Pelkään, että vaatimustason tulee paineita vielä nostaa, mutta kyllä nyt ollaan jo aika lailla maksimissa. (Viljanen 2013)

Yle Satakunnan esimerkillä töitä voidaan kuitenkin jatkossakin järjestellä niin, että moniosaajan arjesta ei tule ylivoimaisen vaikeata. Osaamisen levittämistä jatketaan edelleen, mikä on yksi tärkeimmistä apuvälineistä taistelussa journalistisen tason laskua vastaan. Väki vaihtuu toimituksessa, mutta osaavasta henkilökunnasta halutaan pitää kiinni.

Jatkossa henkilökunnan koulutusta yritetään jopa lisätä, sillä myös yhtiön johdossa koulutustarve on huomioitu. Eri asia on, riittääkö koulutukseen resursseja. Tällä hetkellä journalistisen koulutuksen koetaan olevan riittämätöntä Yleisradiossa.

Koulutus, koulutus ja koulutus, jota ei ole ollut riittävästi tarjolla. Se on ikuisuuskysymys. (Kunttu-Kauppi 2013)

Uutispäällikkö Kunttu-Kaupin aikaisemmin mainitsema toimituksen pyrkimys tutkivaan journalismiin on mielestäni tavoiteltavissa oleva asia. Yhteishengellä ja ryhmätyön voimalla tutkivan journalismin projekteja voisi onnistua, jos niille saadaan rai-vattua tilaa oman työn oheen. Tutkivalla journalismilla voitaisiin saada sellaisia uutisvoittoja, jotka kohottaisivat toimituksen oman arvon tuntoa entisestään ja motivoisivat toimittajat entistä parempaan ja vaikuttavampaan journalismiin.

Journalismia pyritään aktiivisesti myös lähentämään suhteessa yleisöön. Sosiaalisen median osuus myös journalistisessa työssä yleistyy ja tulee osaksi toimittajan arkea myös journalistisessa työssä. Sosiaalisessa mediassa Yleisradio kykenee lähentämään yleisösuhdettaan tavalla, joka ei aiemmin ole ollut mahdollista. Yleisöltä toivotaan jatkuvaan reaktiota journalistisista onnistumisista ja epäonnistumisista. Tällä hetkellä toimittajien ja toimituksen saaman palautteen määrä on lähes olematon. Yleisön palautteesta journalismi saisi uutta potkua ja some varmasti auttaa meitä tässä pyrkimyksessä.

Varmasti tärkeämpää, kuin tällä hetkellä osataan kuvitella. Se pitää osata ottaa haltuun ja siellä pitää olla hyvä. Hienoa on aina nähdä, jos joku kuuntelija, katselija tai lukija kommentoi meidän tekemisiä siellä. Oli se sitten kriittistä palautetta tai kehuja, niin aina tuntuu hyvältä. (Viljanen 2013)

Laadukas journalismi on tulevaisuudessa ratkaiseva tekijä niin valtakunnan, kuin myös paikallisten medioiden selviämisen kannalla. Ylen aluetoimitukset ovat tässä pyrkimyksessä yhtiön yksi kivijaloista. Ylen läsnäolo maakunnissa on koettu tärkeäksi paitsi Ylelle, mutta myös alueen asukkaille. Puolueettoman, riippumattoman journalismin säilyttäminen paikallisessa mediassa on vaalimisen arvoinen asia.

7 LOPPUSANAT

Moniosaaminen on kymmenen vuoden olemassaolonsa jälkeen vihdoinkin saavuttamassa jonkinikäisen vakiintuneen aseman Yleisradion aluetoiminnassa. Tästä kertoo mm. Yle Satakunnan henkilökunnan vahva hakkerieliittinen suhtautuminen moniosaajuuteen. Moniosaaminen koetaan mahdollisuutena tehdä asiat paremmin kuin ennen.

Myönnän olevani itsekin hakkerieliitti. Ilokseni olen huomannut, että moniosaajuus ei välttämättä kohtaa yhtälailla vastustusta ja epäilyjä kuin kymmenen vuotta sitten. Ehkä monimediaalisuus ja moniosaajuus ovat vastauksia sille, miten Yleisradio pystyy lopulta vastaamaan internetin ja uuden median myötä alati muutoksessa olevaan yleisösuhteeseensa.

Moniosaamiselle suotuisaa ilmapiiriä voidaan myrkyttää esimerkiksi huonolla henkilöstöjohtamisella. Jos henkilökuntaa ei kuunnella ja heiltä vaaditaan liikaa suhteessa osaamiseen tai jaksamiseen, voi siitä johtuvien ongelmien syyt vierittää helposti vaikkapa moniosaamisen hartioille. Toki on olemassa ihmisiä, joille yksintekeminen ja moniosaaminen ei kerta kaikkiaan sovi, mutta se on otettava huomioon työtä ja toimitusta johdettaessa. Liian tiukalla keurnalla valettu moniosaajan muotti ja sopimattoman hen-

kilön sovittaminen siihen on varmuudella tuhon tie, joka pahimmillaan voi viedä työyhteisön vakaviin ongelmiin. Moniosaajuus vaatii paljon tilaa kehittyäkseen, mutta palkitsee lopulta sen, joka tilaa on ymmärtänyt antaa.

Journalismi itsessään on osoittautunut varsin sitkeäksi instituutioksi. Nykypäivän journalismin kriisin voi kuitenkin nähdä kaikkien kriisien äitinä, joka todella ravistelee journalismin perusteita. Muutoksen ja kriisin velloessa on tärkeä muistaa, että journalismin ydin ei juurikaan ole ajan saatossa muuttunut, vaikka kriisejä on ollut ennenkin. (Välvä-
liveronon 2009, 31)

En usko, että moniosaaminen tai ylipäättään mikään muukaan uusi tapa toimia voisi horjuttaa journalismin peruskiveä. Tilauksen journalismille luovat kuitenkin yleisöt, jotka lopulta päättävät myös, mikä tapa toimii ja mikä ei. Ihmiset äänestävät jaloillaan, jos viestin suoltaa laadutonta ohjelmaa. Yleisradion ja Yle Satakunnan tapauksessa yleisösuhte on moniosaamisen aikakaudella lähentynyt, josta jokainen voi vetää omat johtopäätöksensä moniosaamisen toimivuudesta työtapana Yle Satakunnassa. Toki yleisösuhteen paranemisen taustalla on myös muut vuosien aikana tehdyt mittavat ponnistelut toimituksessa.

Moniosaamisen tutkimusta tulisi suunnata enemmän juuri yleisösuhteeseen tutkimiseen ja siihen, mikä merkitys moniosaamisella on ollut kokonaisuuden kannalta. Journalismi elää yleisönsä mukana, mikä vaikuttaa olennaisella tavalla myös työtapojen muutokseen. Tästä hyvänä esimerkkinä on sosiaalisen median juurtuminen osaksi moniosaajan työkalupakkia. Sosiaaliselle medialle on olemassa selvä tilaus ja yleisö odottaa myös journalistien läsnäoloa sosiaalisessa mediassa. Sosiaalisen median ja moniosaajan suhteen tutkimus jatkaisi oivasti myös tämän työn perintöä.

Moniosaamista tulisi mielestäni ylipäättään pohtia enemmän hakkerieliittisestä näkökulmasta. Profession puolustuksen näkökulmasta pohdittuna moniosaaminen mahdollisuudet jäävät varjoon, jos pohditaan ainoastaan sitä, onko moniosaajuus hyvä vai huono tapa toimia. Mielestäni se juna meni jo.

Toivon myös tutkimusta moniosaamisen ja tekniikan suhteesta. Tällä hetkellä tekijästä tuntuu, että juuri moniosaaja joutuu venymään ja etsimään kompromisseja työtavoihinsa muiden kehittäessä sopivimmat työtavat omille prosesseilleen ja työtehtävilleen. Eri tehtävien yhteensovittamista ei kehitystyössä juurikaan oteta huomioon. Tämä näkyy esimerkiksi niissä lukuisissa eri tietojärjestelmissä, joihin moniosaaja työssään törmää. Järjestelmät tekevät juuri sen, mitä on tilattu, mutta moniosaamista niiden kehittämisessä ei ole juurikaan ajateltu. Sama pätee myös työkaluihin, kuten kameroihin. Miksei videokamerasta voisi kuvauksen yhteydessä lähettää still-kuvaa suoraan toimitukseen tietoverkkoa pitkin ja miksi siihen työprosessiin pitää olla oma välineensä? Vastaavia esimerkkejä on paljon. Monimediaalinen työskentely ja moniosaajuus ovat globaaleita ilmiöitä, minkä luulisi kiinnostavan myös työkaluja markkinoille suoltavia yrityksiä.

Moniosaajia tarvitaan tulevaisuudessa yhä enemmän ja heiltä myös vaaditaan yhä enemmän. Apuun huudetaan myös mm. kehittyvää tekniikkaa, jolta odotetaan sitä, että moniosaajien ammattikuvat otettaisiin paremmin huomioon jo tuotantovälineistön suunnittelussa. Monimediainen tuotantoympäristö vaatii monimediaisuuteen sopivat työkalut. Moniosaajaa ei saa hukuttaa keskelle tuotantovälineiden ja järjestelmien viidakkoa, jotka toimivat kaiken lisäksi huonosti yhteen. On löydettävä keinot yhdistää välineet ja järjestelmät niin, että ne palvelevat työtä tekevää moniosaajaa mahdollisimman hyvin.

Moniosaajan ammatti odottaa vielä omia normeja ja sääntöjä, joilla esimerkiksi laatua tai määrää voitaisiin paremmin mitata. Moniosaajuus ei saa kuitenkaan olla tekosyy journalistisen laadun heikkenemiselle. Moniosaajan pitää pitää mielessä, että hänen työnsä laatua mitataan aina sen välineen näkökulmasta, johon hän työtään tekee. Yleisöä ei voi vaatia ymmärtämään, että työn takana on moniosaaja eikä esimerkiksi pelkästään televisioon erikoistunut toimittaja, mikäli juttua tehdään televisioon. Moniosaajan on siis pyrittävä aina siihen taitotasoon, jota kussakin välineessä edellytetään. Oikotietä onneen ei ole.

LÄHTEET

Aalto, H. 2013. Satakunnan Radion haastattelussa 3.9.2013. Median onnistuminen Ulvilan surman uutisoinnissa.

Anttila, P. 2006 TUTKIVA TOIMINTA ja Ilmaisu, Teos, Tekeminen. Hamina: Akatiimi Oy

Boyd, A., Stewart, P., Alexander, R. 2008. Broadcast Journalism: Techniques of Radio and Television News. Sixth Edition. Focal Press.

Digivideo 2013. Non-lineaarinen Editointi. Viitattu 10.9.2013.
http://www.digivideo.fi/wiki/index.php/Non-lineaarinen_Editointi

Elers, N. 2013. Ficom ry: Digitaalinen ja analoginen. Viitattu 15.10.2013
http://www.ficom.fi/tietoa/tietoa_4_1.html?Id=1067586322.html

Helle, M. 2009. Journalistisen työn muutos. Teoksessa E. Väliaverronen (toim.) Journalismi murroksessa. Helsinki: Gaudeamus, 91-112.

Hyttinen, M. 2012. Kun aluetoimituksen oli venyttävä joka paikkaan: Journalistisen työn järjestäminen Pohjanmaan radiossa koulusurmien aikaan. Pro Gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto. Viitattu 22.9.2013. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-22547>

Hytönen, T. 2010 Käenpoika journalismin pesässä. Monimediaalisen uutisjournalismin mahdollisuus – Tapauksena Yleisradion alueelliset uutiset. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos.

Hytönen, T. 2013. Uutinen syntyy uudelleen: Uutinen ja uutisjournalismi monimediasessa toimintaympäristössä – tapauksena Yleisradion alueelliset uutiset. Väitöskirja. Jyväskylän Yliopisto. Studies in Humanities. Viitattu 15.10.2013.
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/42204/978-951-39-5392-8_vaitos05102013.pdf?sequence=1

Jakubowicz, K. 2010. Julkisen palvelun median rahoitus poliittisena pelinappulana. Teoksessa Leppänen, A., Heino, T.E., Mäntymäki, E. Yleisradio median murroksessa. Tampere: Vastapaino. 127-147.

Journalisti. 2013a. Uusi Alma-talo vaatii totuttelua. Julkaistu 07.02.2013.

Kasvinen, J. 2012. Tässä Yle uutiset Lounais-Suomesta, olkaa hyvä! : Alueellisten tv-uutisten katsojatytytyväisyystutkimus. AMK-opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 7.9.2013. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012120518501>

Kolari, E. 2009, Toimittajasta tuottajaksi. Sanomalehden toimitustyö muutoksessa. Teoksessa E. Väliaverronen (toim.) Journalismi murroksessa. Helsinki: Gaudeamus, 150-171.

Lindh, L. 2008. Osaamisen jatkuva muutos: Mediatoimittajan työn ja uutistuotannon kehitysnäkymiä YLE Uutisissa, AMK-opinnäytetyö. Helsingin ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:stadia-1206997596-9> viitattu 15.10.2013

Kunttu-Kauppi, M. 2013. Uutispäällikkö, Yle Satakunta. Pori. Haastattelu 3.10.2013. Haastattelijana Jari Pelkonen. Haastattelun taltiointi haastattelijan hallussa.

Leppänen, A., Heino, T.E., Mäntymäki, E. 2010. Yleisradio median murroksessa. Tampere: Vastapaino.

Malhotra, R. 2013. Mediakompassi: Millainen on hyvä uutisjuttu? Viitattu 13.10.2013. <http://opettajatv.yle.fi/teemat/aine/645/663/m5865/Kirjoittaminen>

Nenonen, S., Hyrkkänen, U., Rasila, H., Hongisto, V., Keränen, J., Koskela, H. & Sandberg, E. 2012. Monitilatoimisto : ohjeita käyttöön ja suunnitteluun. TOTI – käyttäjälähtöiset toimistotilat - hanke. Viitattu 20.9.2013 http://www.ttl.fi/fi/tutkimus/hankkeet/toti/Documents/monitilatoimiston_suunnitteluohje_toti_0309_2012.pdf

Pernaa, V. 2009. Uutisista, hyvää iltaa. Ylen tv-uutiset 50 vuotta. Helsinki: Karttakeskus.

Pitkonen, P. 2013. Toimittaja, Yle Satakunta. Pori. Haastattelu 4.10.2013. Haastattelijana Jari Pelkonen. Haastattelun taltiointi haastattelijan hallussa.

Quinn, S. 2012. MoJo - Mobile Journalism in the Asian region. Viitattu 14.9.2013. www.kas.de/wf/doc/kas_18599-544-2-30.pdf

Ratia, E. 2007. Enemmän ohjelmaa vähemmän väkeä. Työtapatutkimus television tuotantokulttuurin muutoksien vaikutuksesta asia/ajankohtaisjutun kuvalliseen ilmi-
asuun. AMK-opinnäytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Salo, M. 2000. Imageware – Kuvajournalismi mediafuusiossa. Taideteollinen korkeakoulu.

Sasi, Kimmo. 2013. Kimmo Sasi vaatii selvitystä Ylen toiminnan rajoista. Satakunnan Kansa 10.9.2013, 6.

Sihvonen, T., Wakonen, J. 2002. Sisältötuotanto-työryhmän väliraportti 5: Televisiotuotanto digitalisoinnin aikakaudella. Tutkijapuheenvuoro digitelevisiosta. Helsinki: Yliopistopaino.

Teinilä-Smid, I. 2000. Sisältötuotanto digitaalisen television ympäristössä, esitutkimusraportti. Tampere: Tampereen Yliopistopaino.

Termonen, T. 2013. Toimittaja, Yle Satakunta. Pori. Haastattelu 2.10.2013. Haastattelijana Jari Pelkonen. Haastattelutaltiointi haastattelijan hallussa.

Tuomi, S. 2013. Suora raportti Satakunnan Radion lähetyksessä: Kuuleeko kansalainen? Länsi- ja Sisä-Suomen AVIn seminaari myrskytiedottamisen kehittämiseksi 10.9.2013.

Viljanen, M. 2013. Tuottaja, Yle Satakunta. Pori. Haastattelu 30.9.2013. Haastattelija Jari Pelkonen. Haastattelun taltiointi haastattelijan hallussa.

Väliverronen, E. 2002. Kirjoittaminen prosessina. Teoksessa M. Kinnunen & O. Löytty (toim.) Tieteellinen kirjoittaminen. Tampere: Vastapaino, 83–94.

Väliverronen, E. 2009. Journalismi murroksessa. Helsinki. Gaudeamus.

Yleisradiolaki. 2012. L 10.8.2012/474 muutoksineen.

Yleisradio 2007. Ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimus 1.10.2007 – 30.4.2010 s. 37–38. Monitaitovaatimuksen huomioonottaminen palkkauksessa, Allekirjoituspöytäkirjan liite, Sopimus 12.12.2007.

Yleisradio 2013a. Työpaikkailmoitus, Utistoitmittajan äitiyslomasijaisuus, Yle Turku. Viitattu 26.8.2013 <https://yle.rekrytointi.com/>

Yleisradio. 2013b. Sosiaalisen median toimintalinjaukset. Viitattu 8.9.2013 <http://yle.fi/yleisradio/toimintaperiaatteet/sosiaalisen-median-toimintalinjaukset>

Yle Uutiset, 2013. Yle nopeuttaa siirtymistään HD-jakeluun. Viitattu 6.10.2013. http://yle.fi/uutiset/yle_nopeuttaa_siirtymistaan_hd-jakeluun/6865278

LIITE 1

KYSYMYKSIÄ HAASTATTELUIHIN:

Monimediaalisuus:

Miten arvotat eri välineet Yle Satakunnassa?

Onko radio yhä Yle Satakunnan päämedia?

Onko monimediaalisuus madaltanut mielestäsi journalistista laatua Yle Satakunnassa?

Mitä mieltä olet väitteistä, että radiota on tehty liikaa television ehdoilla?

Millä tavoin näet, että radio, televisio ja internet ovat sulautuneet yhteen toimitusprosesseissa tällä hetkellä?

Kuinka hyvin Yle Satakunta on mielestäsi selvinnyt monimediaalisuuden tuomista haasteista?

Mitkä ovat tärkeimmät huomioon otettavat asiat, joilla toimitus kykenee vastaamaan monimediaalisuuden haasteisiin?

Teknologia:

Mitä odotat teknologiselta kehitykseltä?

Palveleeko tekniikka journalismia vai asettaako tekniikka rajoja journalismille?

Mikä on mielestäsi teknologian tärkein ominaisuus suhteessa journalismiin?

Oletko tyytyväinen nykyiseen teknologiaan yksinkäytön kannalta ajateltuna?

Onko avokonttori tuonut mukanaan muutoksia työkuultuuriin?

Onko Yle Satakunnan toimitustilat tällä hetkellä toimivat? Onnistuiko remontti ja muutos avokonttoriksi?

Moniosaaminen:

Millä tavoin moniosaajan arki on mielestäsi muuttunut viimeisen kymmenen vuoden aikana?

Mitkä ovat olleet muutoksen takana olleet tärkeimmät ratkaisut?

Ovatko moniosajaan työtehtävät nykyisin sopusuhdassa sen suhteen, mitä yksi henkilö pystyy tekemään?

- Jos ovat, mitkä tekijät ovat tähän johtaneet?
- Jos eivät ole, minkälaisia vaikutuksia sillä on ollut?

Miten uskot, että yksintekeminen muuttuu tulevaisuudessa?

Muissa Ylen aluetoimituksissa työtavat vaihtelevat yksintekemisen ja parityöskentelyn välillä. Mikä on mielestäsi paras työskentelymuoto Yle Satakunnassa?

Internet

Kehittikö Yleisradio maakuntaradioiden nettipalveluita mielestäsi johdonmukaisesti 2000-luvulla?

Olisiko alueuutisointiin netissä pitänyt panostaa tuolloin lisää?

Onko internet muuttanut toimittajien työnkuvaa paljon?

Miten kuvaillet nopeuden vaatimusta Yle Satakunnan uutispalvelussa internetissä?

Kuinka paljon internet-tuottaminen mielestäsi eroaa muusta tuottamisesta?

Vapaa sana liittyen Yle Satakunnan tuottamiin internet-sisältöihin.

Uudet välineet (some)

Kuinka tärkeänä pidät sosiaalista mediaa työsi kannalta?

Mitkä ovat Yle Satakunnan tärkeimmät sosiaalisen median kanavat?

Kokemuksesi näistä? (hyödyt, haasteet)

Minkälaisena näet sosiaalisen median merkityksen työssäsi tulevaisuudessa?

Journalismi

Millä tavoin Yle Satakunta on kehittänyt journalismiaan menneinä vuosina?

Millaista journalismia Yle Satakunnan toimitus kykenee tänä päivänä tuottamaan?

Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät ratkaisut, jotka ovat johtaneet Yle Satakunnan nykyiseen journalistiseen tasoon?

Miten journalistista osaamista voisi mielestäsi vielä kehittää Yle Satakunnassa?

Onko monimediaalisen journalismin taso huolestuttanut sinua koskaan?

Vaatimustason nousu

Onko toimittaja-moniosajaan osaamisen vaatimustaso noussut kymmenen vuoden

aikana?

Mitkä seikat ovat johtaneet siihen?

Yle Satakunta pyrkii tuottamaan sisältöjä yhä enemmän myös valtakunnallisiin lähetyksiin. Nostaako tämä toimittajien osaamisen vaatimustasoa?

Journalismin nopeuden vaatimus on kasvanut internet-aikakaudella. Toisaalta nopeus on ollut sähköisen median ja etenkin radion yksi kulmakivistä. Kuvaille nopeuden vaatimusta Yle Satakunnassa.